

ERFARINGER MED FRITIDSPAS I DE DANSKE KOMMUNER

Rapport / April 2025

Maja Pilgaard &
Astrid Mellmølle

Idrættens
Analyseinstitut

ERFARINGER MED FRITIDSPAS I DE DANSKE KOMMUNER

Titel

Erfaringer med fritidspas i de danske kommuner

Forfatter

Maja Pilgaard & Astrid Mellmølle

Øvrige bidragydere

Nathalie Zahle

Rekvirent

DGI

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Lorado/Getty Images

Udgave

2. udgave, Aarhus, april 2025

ISBN

978-87-94468-50-3 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Indledning.....	6
Læsevejledning.....	7
Resumé	8
Del 1: Kortlægning af fritidspas i danske kommuner.....	10
Antal støttede personer.....	12
Ansøgt beløb pr. person.....	14
Kommunal økonomi til fritidspas	15
Fritidsvejledning	18
Opsummering om fritidspas i danske kommuner.....	19
Del 2: Erfaringer med fritidspas i 14 kommuner.....	20
Kommunernes overordnede indtryk af fritidspasordningen.....	21
Centrale styrker ved fritidspasset – vejlederfunktionen	22
Centrale udfordringer ved fritidspasset - administration.....	24
Målgrupper.....	28
Indsigt i vejlederfunktionen	31
Samarbejde med forskellige aktørgrupper.....	38
Fremadrettet arbejde med fritidspas	41
Opsummering på erfaringer med fritidspas	47
Afrunding	50
Bilag 1. Oversigt over fritidspas i danske kommuner	55

Indledning

77 pct. af danske børn i alderen 7-15 år dyrker sport og motion i forening, men undersøgelser fra Idrættens Analyseinstitut viser også, at der er en social slagside, hvor udsatte børn og unge er mindre aktive i organiserede fritidsaktiviteter end andre børn og unge¹.

Derfor opererer flere kommuner med det såkaldte fritidspas eller en lignende ordning, som for eksempel gør, at børn og unge fra økonomisk trængte familier kan få betalt kontingent til en idrætsforening.

Formålet med denne undersøgelse er at skabe et opdateret overblik over, hvilke kommuner der arbejder med fritidspas. Tre gange tidligere er der foretaget en kortlægning (i 2017, 2019 og 2021), og denne rapport giver et overblik anno 2024.

Formålet med undersøgelsen er desuden at bidrage med et mere dybdegående blik på forvaltningen af fritidspasset, herunder om kommunerne har tilknyttet fritidsvejledning som supplement til – eller understøttelse af – den økonomiske del af fritidspasordningen.

Konkret dykker undersøgelsen ned i de 14 kommuner, som senest har modtaget statslig støtte fra Socialstyrelsen i perioden 2021-2023 til at etablere fritidspas inklusive fritidsvejledning. Undersøgelsen ser nærmere på, hvorvidt kommunerne har fortsat støtten efter ophør af puljemidlerne, hvilke erfaringer de har gjort sig med målgrupper og samarbejdspartnere, og hvad de peger på som særligt virkningsfuldt eller udfordrende.

Dertil kaster undersøgelsen et blik på fire kommuner med flere års erfaring med fritidspas, ligesom der er indsigt fra to kommuner, som står helt uden denne kommunale ordning.

Undersøgelsen har dermed fokus på kommunernes erfaringer og vurderinger af fritidspasets virke, mens der ikke er fokus på oplevede effekter eller indsigt i erfaringer fra de familier og børn, der modtager fritidspas. Dette perspektiv ligger uden for denne undersøgelses ramme. Dog vil en kommende rapport, gennemført af Rambøll for DGI og Egmonts Fondssekretariat i foråret 2024, sætte fokus på, hvordan økonomisk trængte familier oplever adgangen til børns fritidsliv.

Samlet set er undersøgelsens formål at samle op på eksisterende viden og erfaringer, dels for at sikre et godt vidensgrundlag for kommuner, der ønsker at komme i gang med fritidspas, dels for at sikre læring til gode måder at forvalte fritidspasset på i danske kommuner.

Undersøgelsen er realiseret på opdrag fra DGI med økonomisk støtte fra Poul Due Jensens Fond. Idrættens Analyseinstitut vil gerne benytte lejligheden til at takke for muligheden for at dykke ned i dette vigtige og centrale emne, samt ikke mindst sende en stor tak til de mange informanter fra kommunerne, som har bidraget med vigtig indsigt i deres arbejde med forvaltning af fritidspasset.

¹ Baseret på data fra Danskernes motions- og sportsvaner 2020.

Læsevejledning

Rapporten er delt i to dele. Del 1 giver en status på antallet af danske kommuner med fritidspas anno 2024 baseret på et spørgeskema, som er sendt til kommunernes kultur- og fritidsforvaltninger i forbindelse med undersøgelsen 'Folkeoplysningen i kommunerne'.

Foruden en oversigt over antallet af kommuner med fritidspas giver analysen også indsigt i antallet af kommuner med fritidsvejledning, hvilke aldersgrupper der har mulighed for at opnå støtte, antallet af støttede personer i 2023 samt udgifter til fritidspasset i 2023.

Del 2 ser nærmere på erfaringer med forvaltning af fritidspasset i udvalgte kommuner baseret på interviews.

Først er blikket rettet mod de 14 kommuner, der modtog støtte fra Socialstyrelsen i 2021-2023 med henblik på at opnå erfaringer med fritidspasordningen inklusive fritidsvejledning. Analysen samler op på kommunernes overordnede erfaringer, oplevelser af fordele og udfordringer, indsigt i samarbejdsaktører og arbejdet med udbredelse af kendskab til fritidspasset lokalt. Analysen supplerer indsigterne fra de 14 kommuner med erfaringer fra fire kommuner med mere end fire års erfaring samt to kommuner, som aktuelt ikke har et fritidspas.

Rapporten slutter med en afrunding, der samler op på de væsentligste fund og peger på fremadrettede fokuspunkter i arbejdet med forvaltning af fritidspasset.

Resumé

Denne rapport har fokus på de danske kommuners erfaringer med at arbejde med fritidspas.

Kommunerne kan som et strukturelt forebyggende tiltag efter Servicelovens §11, stk. 6 tilbyde økonomisk støtte til børn og unges fritidsaktiviteter. Det er således op til kommunalbestyrelsen at beslutte, om en fritidspasordning skal gælde i deres kommune, hvilken form den skal have, og hvilke kriterier der skal gælde².

Rapportens del 1 rummer en kortlægning af fritidspas i danske kommuner som viser, at 85 kommuner³ har en fritidspasordning i 2024, en stigning fra 62 kommuner i 2021. 37 kommuner har dertil en kommunalt ansat fritidsvejleder. Mens alle kommuner med fritidspas støtter børn op til 18 år, angiver 14 kommuner at støtte unge i alderen 19-24 år, og fire kommuner støtter voksne over 24 år.

Kommuner med fritidsvejledning uddeler i gennemsnit 12 fritidspas mere pr. 10.000 borgere end kommuner uden vejledning. I Danmark lever ca. 410 børn pr. 10.000 børn under 18 år i fattigdom.

Rapportens del 2 peger på en lang række positive erfaringer med fritidspasordningen, især vejlederfunktionen, som hjælper med at integrere børnene i fritidsaktiviteter.

Administrationen af fritidspas kan dog være tidskrævende og kompleks, og kommunerne har forskellige tilgange til ansøgningsprocessen og reflekterer over mulige forbedringer. Gennemgående tildeler kommunerne dog fritidspas ud fra en såkaldt tillidsbaseret tilgang, hvor der ikke bliver tjekket op på familiernes økonomi.

Analysen viser, at de primære modtagere af fritidspas er børn af forældre på overførselsindkomst og børn fra familier med ikke-vestlig baggrund. Modtagerne er hovedsageligt i alderen 7-12 år, mens det bliver set som en udfordring at rekruttere unge i alderen 13-18 år til fritidsaktiviteter.

En lang række fagprofessionelle samarbejdsaktører fremstår meget centrale for udbredelsen og forankringen af fritidspasset. Fritidsvejlederne samarbejder således med skoler, sundhedsplejen, socialrådgivere og andre fagprofessionelle, og især skoler kan være en udfordrende samarbejdspartner på grund af deres mange andre kerneopgaver.

² Henvisning til: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1114>

³ Efter rapportens udgivelse 10. april 2025 har tre kommuner henvendt sig for at få rettet deres oplysninger, da de i spørgeskemaundersøgelsen har angivet, at de ikke har fritidspas (én kommune)/ikke har en vejlederfunktion (to kommuner), men har det i praksis. Oplysningerne er rettet i landkortet og i opgørelsen i bilag 1, men indgår ikke i rapportens beregninger.

Kommunerne nævner en række fremadrettede fokusområder, som, foruden arbejde med mere smidige administrative løsninger, går på også at sikre, at der er egnede og inkluderende fritidsaktiviteter. De kalder det for 'det tredje ben', der supplerer arbejdet med vejledning og økonomi.

Dertil er de optaget af, hvordan de også kan tildele støtte til fritidsaktiviteter som musik og kreative aktiviteter, som ofte er organiseret kommunalt, herunder at sikre, at der også er passende tilbud til ungemålgruppen med behov for hjælp.

Endelig oplever kommunerne et stigende dilemma i takt med øget antal ansøgninger om fritidspas, der går på, om man kun kan tildele støtte én gang, eller om man også skal støtte de mange, der ønsker at genansøge. Kommunerne oplever i flere tilfælde behov for at kunne tildele gentagen støtte, fordi forældrene fortsat er økonomisk udfordret. Genansøgninger er i princippet en succeshistorie, men kan udfordre den samlede økonomi til fritidspas i kommunen.

Overordnet set konkluderer rapporten, at fritidspas og fritidsvejledning er meningsfulde tiltag, der kan hjælpe børn og unge til fritidsdeltagelse. Kommunerne oplever stigende tilslutning og positive effekter af ordningen, og erfaringerne viser, at mange børn og unge gerne vil deltage i fritidsfællesskaber, hvis de får den nødvendige støtte og vejledning.

Del 1: Kortlægning af fritidspas i danske kommuner

Denne del ser nærmere på kommunernes svar på et spørgeskema, som Idrættens Analyseinstitut og Videncenter for Folkeoplysning har sendt ud til kultur- og fritidsforvaltninger i samtlige 98 kommuner i perioden juni-december 2024. Spørgeskemaet indeholder en lang række spørgsmål om kommunernes forvaltning af fritidsområdet med et afsnit på syv spørgsmål vedrørende fritidspas jf. boks 1.

Boks 1. Spørgsmål om fritidspas til danske kommuner

Har kommunen et fritidspastilbud eller et lignende tilbud med andet navn? 1= ja, 2=nej

Hvilke elementer tilbyder kommunen støtte til?

- Kontingent- og udstyrsstøtte
- Fritidsvejledning
- Andre elementer

Hvilke aldersgrupper kan ansøge om fritidspas?

- Børn (0-18 år)
- Unge (19-24 år)
- Voksne (25 år+)

Uddyb gerne størrelsen på det beløb, der kan søges om: _____

Uddyb gerne, hvor mange gange den enkelte borger kan søge om fritidspas: _____

Antal støttede personer i 2023:

- Antal børn:
- Antal unge:
- Antal voksne:

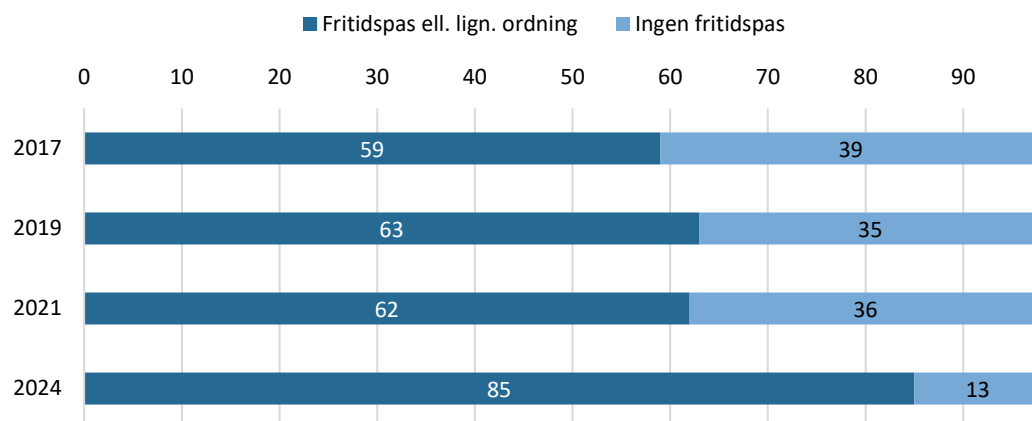
Hvor stort var det samlede beløb til fritidspas i 2023?

I alt har 94 kommuner besvaret hele eller dele af spørgeskemaet, men som det fremgår af det følgende, varierer svarraten på de konkrete spørgsmål vedrørende fritidspas. Kommunernes status som nogle, der enten har eller ikke har fritidspas, er indhentet via desk research fra de sidste fire kommuner, som ikke har deltaget i undersøgelsen.

Idrættens Analyseinstitut har to gange tidligere (i 2017 og 2019) foretaget en kortlægning af kommuner med fritidspas. Disse kortlægninger er baseret på desk research, og i 2021 udkom Socialstyrelsen med en kortlægning, der viste en stagnerende udvikling fra 2019.

I 2024 kommer data altså fra kommunerne selv. Som det fremgår af figur 1, er der tale om en markant stigning de seneste to år i antallet af kommuner med fritidspas, som nu indbefatter 84 ud af 98 kommuner (se figur 1).

Figur 1: Antal kommuner, der tilbyder fritidspas eller lignende i 2024⁴

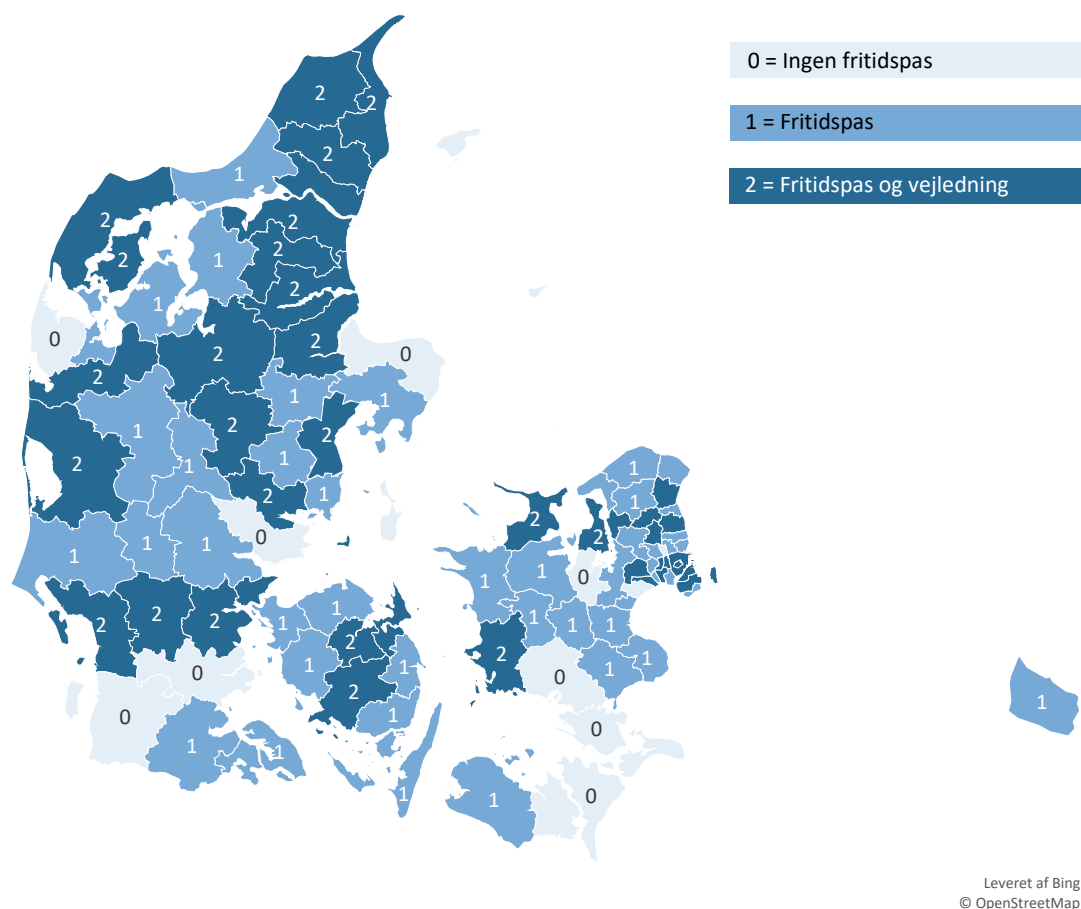

Figuren viser antallet af kommuner, der har et fritidspastilbud eller et lignende tilbud med et andet navn (n=98).

De 13 kommuner, der ikke arbejder med fritidspas, er hovedsageligt mindre (land)kommuner og øer med lav befolkningstæthed (se også bilag 1 for oversigt over kommuner, der har fritidspas).

⁴ Efter rapportens udgivelse 10. april 2025 har en enkelt henvendt sig for at få rettet deres oplysninger, da de i spørgeskemaundersøgelsen har angivet, at de ikke har fritidspas, men har det i praksis. Oplysningerne er rettet i figuren og i opgørelsen i bilag 1, men indgår ikke i rapportens beregninger.

Figur 2: Oversigt over fritidspas i danske kommuner⁵

Antal støttede personer

På tværs af kommuner ser man store forskelle i antallet af personer, der modtager støtte gennem et kommunalt fritidspas. Tallene er dog kun baseret på 36 kommuner, som har angivet et antal støttede personer. Det kan formentlig hænge sammen med, at mange kommuner ikke har tydeligt overblik over det præcise antal, bl.a. fordi uddelingen af fritidspas foregår løbende og ikke nødvendigvis opgøres på årsbasis.

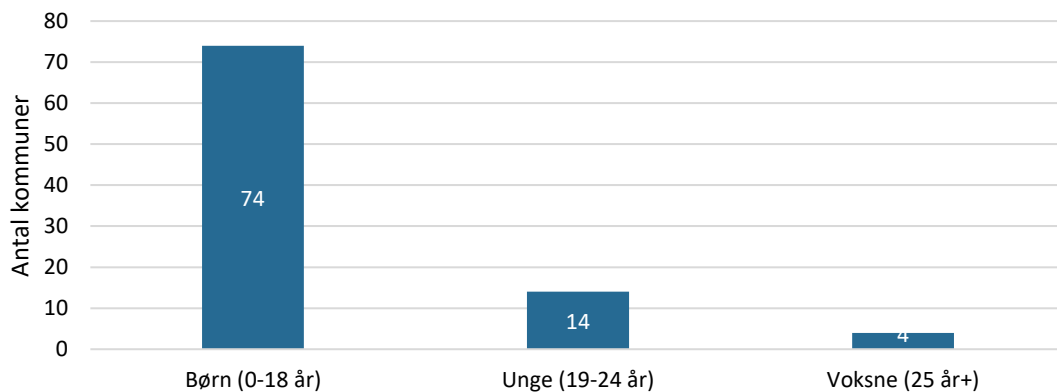
Dertil kan man ikke udelukke, at nogle kommuner ikke har overblik over, hvor mange personer der har modtaget støtte via kommunale midler kontra støtte fra f.eks. BROEN, Dansk Flygtningehjælp eller DGI, som uddybet i et senere afsnit 'Øvrig økonomi til fritidspas'.

⁵ Efter rapportens udgivelse 10. april 2025 har tre kommuner henvendt sig for at få rettet deres oplysninger, da de i spørgeskemaundersøgelsen har angivet, at de ikke har fritidspas (én kommune)/ikke har en vejlederfunktion (to kommuner), men har det i praksis. Oplysningerne er rettet i landkortet og i opgørelsen i bilag 1, men indgår ikke i rapportens beregninger.

I gennemsnit støttede de 36 kommuner 225 personer i 2023 svarende til 35 indbyggere pr. 10.000 indbyggere, og Dragør Kommune repræsenterer det laveste antal på to støttede personer, mens Aarhus Kommune topper listen med 2.096 støttede personer. Aarhus Kommune er samtidig én af de fire kommuner (sammen med Bornholm, Furesø⁶ og Sorø Kommune), der både støtter børn, unge og voksne, hvilket kan være med til at forklare det høje antal støttede personer i 2023.

Figur 3 herunder viser, hvilke aldersgrupper der har mulighed for at opnå støtte, og at de fleste kommuner netop udelukkende støtter op til 18 år.

Figur 3: Antal kommuner, der støtter forskellige aldersgrupper

Figuren viser svarfordelingen for spørgsmålet: 'Hvilke aldersgrupper kan ansøge om fritidspas?' (n=74). Børn (0-18 år), unge (19-24 år) og voksne (over 24 år).

Tabel 1 viser en samlet oversigt over antal støttede personer på tværs af aldersgrupper baseret på 36 kommuner, som har angivet oplysninger om begge dele.

⁶ I Furesø Kommune går støtten fra 0-29 år.

Tabel 1: Antal borgere, der modtog støtte til fritidstilbud via fritidspasset i 2023

	Antal	Pct.
Børn	9.747	99,5
Unge	38	0,4
Voksne	12	0,1
I alt	9.797	100

Tabellen viser antallet af borgere, der har modtaget støtte til fritidspas i 2023 fordelt på aldersgrupper (n=36 kommuner). Børn (0-18 år), unge (19-24 år) og voksne (over 24 år). Tallene baserer sig på kommunernes egen indberetning.

En simulationsberegning baseret på disse 36 kommuner estimerer det samlede antal støttede personer til at være godt 18.000, som vist i tabel 2. Estimatet er baseret på gennemsnitstallene inden for hver kommune. Igen skal man huske på, at dette tal kan være langt højere, hvis man inkluderer personer, der modtager støtte fra en ikke-kommunal ordning.

Tabel 2: Estimeret antal borgere, der modtog støtte til fritidstilbud i 2023

	Antal	Pct.
Børn	17.442	99,1
Unge	144	0,8
Voksne	26	0,1
I alt	18.056 ⁷	100

Figuren viser det estimerede antal borgere, der har modtaget støtte til fritidstilbud i 2023 fordelt på aldersgrupper. Børn (0-18 år), unge (19-24 år) og voksne (over 24 år). For de kommuner, der ikke har angivet antal støttede borgere i 2023, er antallet beregnet ud fra et gennemsnit i den pågældende kommunes kommunetype.

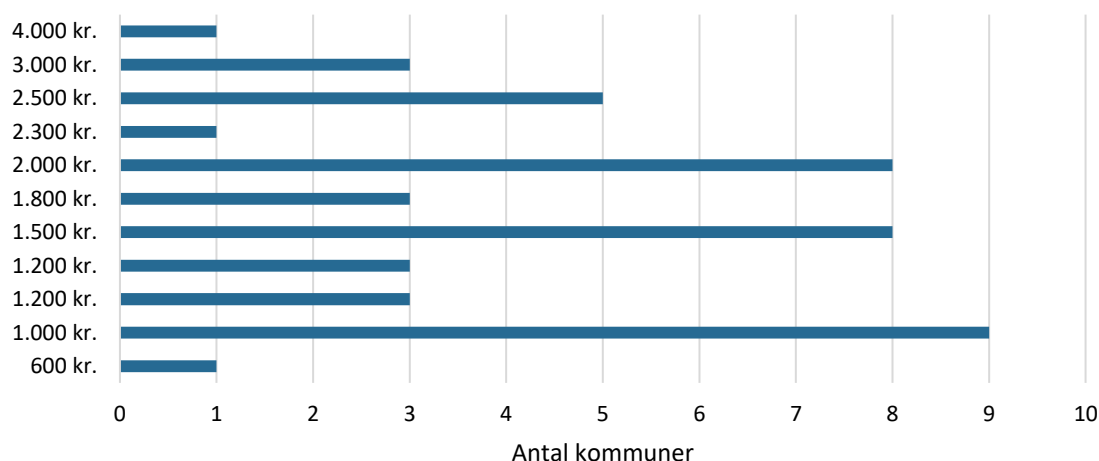
Ansøgt beløb pr. person

Det gennemsnitlige beløb, der kan søges om støtte til, ligger på 1.771,4 kr. på tværs af de 42 kommuner, der har svaret på dette spørgsmål. Det hyppigste ansøgningsbeløb er dog 1.000 kr. med en spredning fra det mindste beløb på 600 kr. pr. person i Holstebro Kommune til det største beløb på 4.000 kr. i Frederikssund Kommune (se figur 4).

Flere informanter fra de 14 kommuner, der modtog støtte fra Socialstyrelsen i 2021-2023, og som indgår i analysen i næste afsnit, italesætter, at de ikke har et fast støttebeløb, men i stedet dækker udgifterne til kontingent i en folkeoplysende forening, uanset hvad dette måtte koste.

⁷ Nogle kommuner har kun angivet et samlet antal og ikke opgjort det fordelt på de tre aldersgrupper. Derfor er det samlede tal estimeret højere end antallet for hver aldersgruppe.

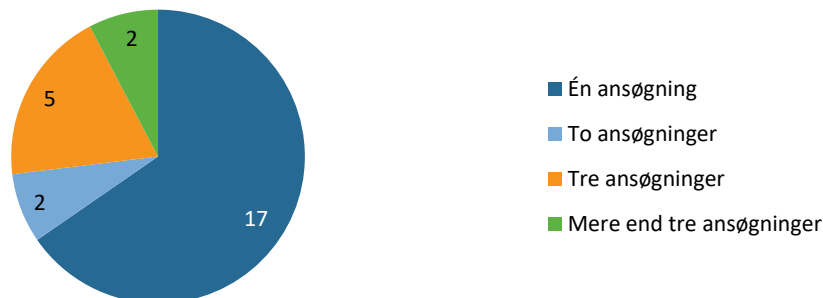
Figur 4: Beløb, der maksimalt kan søges om pr. person i de kommuner, der tilbyder fritidspas

Figuren viser kommunernes svar på spørgsmålet: 'Uddyb gerne størrelsen på det beløb, der kan søges om' (n=42).

I mange kommuner fungerer fritidspasset som en tilbagevendende mulighed, men flertallet af kommuner har en begrænsning på, som betyder, at man kun kan søge om fritidspas én gang (se figur 5). Disse tendenser er dog udelukkende baseret på svar fra 26 kommuner, som har svaret på dette spørgsmål.

Figur 5: Kommunal grænse for antal gange man kan søge støtte pr. person

Figuren viser kommunernes svar på spørgsmålet: 'Uddyb gerne hvor mange gange den enkelte borger kan søge om fritidspas' (n=26).

Her kan der også være lokale aftaler med andre støtteordninger, som overtager, når personer henvender sig for fornyet støtte, men det indeholder denne undersøgelse ikke oplysninger om.

Kommunal økonomi til fritidspas

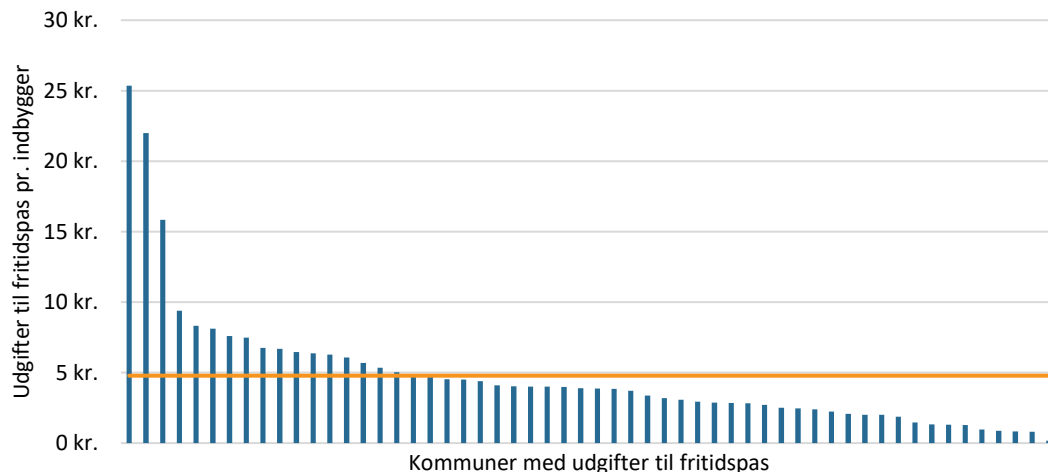
I alt har 56 kommuner angivet deres samlede beløb til fritidspas i 2023⁸. Baseret på disse tal brugte kommunerne i gennemsnit 292.372 kr. i 2023 på fritidspas. Dette tal dækker over en

⁸ Spørgsmålet lød: "Hvor stort var det samlede beløb til fritidspas i 2023?" Det har altså ikke været specificeret, hvorvidt kommunerne skulle angive den samlede støtteramme eller de faktiske udgifter, som

stor spredning på tværs af kommuner fra det mindste beløb på 2.350 kr. angivet i Dragør Kommune til det største beløb på 2,1 mio. kr. i Københavns Kommune. Generelt finder man en tydelig sammenhæng mellem kommunernes indbyggertal og de samlede udgifter til fritidspas.

Derfor kan det være relevant at se på kommunernes udgifter pr. indbygger, som dog også giver sig udslag i store forskelle på tværs af kommuner, som figur 6 illustrerer.

Figur 6: Udgifter til fritidspas pr. indbygger i 2023

Figuren viser kommunernes udgifter til fritidspas pr. indbygger i 2023 baseret på svar på spørgsmålet: "Hvor stort var det samlede beløb til fritidspas i 2023?" (n=56). Den horisontale linje angiver gennemsnittet på 4,7 kr. pr. indbygger.

Tre kommuner skiller sig meget ud fra resten af kommunerne med en relativt høj udgift pr. indbygger i 2023. Det gælder Glostrup Kommune (25 kr.), Fanø Kommune (22 kr.) og Frederikssund Kommune (16 kr.). Glostrup og Frederikssund har begge fået midler fra Socialstyrelsen i 2021-2023.

I den anden ende af skalaen finder man Roskilde, Billund og Morsø Kommuner (0,8 kr. pr. indbygger) samt Dragør Kommune, der betaler 0,1 kr. pr. indbygger. I gennemsnit betaler de danske kommuner 4,8 kr. pr indbygger til fritidspas.

Det samlede beløb til fritidspas i 2023 på tværs af de 56 kommuner, der har angivet et beløb, lyder på godt 16,3 mio. kr. Et estimat på tværs af alle 84 kommuner med fritidspas, baseret på gennemsnitsbeløb for de enkelte kommunetyper, lyder på, at kommunerne samlet set brugte lidt over 21,6 mio. kr. i 2023 svarende til et gennemsnit på 277.512 kr. pr. kommune. Se gennemsnitsbeløb på tværs af kommunetyper i tabel 3 herunder.

kommunen har afholdt i 2023. Det var dog sidstnævnte, som i udgangspunktet var tiltænkt, og det tyder på, at de fleste kommuner også har tolket spørgsmålet således, da mange kommuner har angivet meget skæve beløb som udtryk for de faktiske udgifter.

Tabel 3: Estimeret gennemsnitligt beløb til fritidspas fordelt på kommunetype

	Gennemsnitsbeløb pr. Kommune (kr.)	Gennemsnitsbeløb pr. indbygger (kr.)
Yderkommuner	121.193	3,4
Landkommuner	163.074	4,6
Mellemkommuner	168.393	5,3
Bykommuner	475.212	5,7
Alle	277.512	4,8

Tabellen viser det estimerede gennemsnitlige beløb til fritidspas fordelt på kommunetype. For de kommuner, der ikke har angivet beløb til fritidspas i 2023, er beløbet beregnet ud fra et gennemsnit i den pågældende kommunes kommunetype.

Øvrig økonomi til fritidspas

Spørgeskemaet har ikke fokus på andre lokale støtteordninger udover den kommunale økonomi. F.eks. arbejder BROEN Danmark i 35 kommuner bl.a. med at supplere det kommunale fritidspas via sponsorater og fondsmidler. Derudover har Dansk Flygtningehjælp og DGI nationale støtteordninger til kontingenter og ferieaktiviteter med henhold til Fritidspuljen og Foreningsliv for alle-ordningen. Her er det typisk lokale frivillige, der søger ordningerne, hvorfor kommunerne ikke nødvendigvis er bekendt med, at det sker.

Der har ikke været fokus på at skabe overblik over den øvrige økonomi på området i denne undersøgelse, men enkelte kommuner kommenterer på dette i spørgeskemaet, som gengivet her:

”Red Barnet havde i 2023 et samlet budget på 350.000 kr. til fritidspas”

Kommune med kommunalt fritidspas og fritidsvejledning.

”X Kommunes fritidspasordning er et samarbejde med BROEN, som også skaffer midler. I 2023 har de udbetalt 780.000 kr.”

Kommune med kommunalt fritidspas og fritidsvejledning.

Det er ikke klart, hvorvidt de 350.000 kr. fra Red Barnet udelukkende blev udbetalt i den pågældende kommune, eller hvad det er for et beløb, der refereres til i undersøgelsen, da Red Barnet ikke som sådan uddeler økonomisk støtte som en generel ordning. I øvrigt opgiver kommunen ikke et beløb over, hvor mange penge kommunen selv bruger på fritidspas.

Dertil er det interessant, at kommunen fra det andet citat selv har udbetalt 220.000 kr., mens BROEN har udbetalt 780.000 kr. Det vidner om, at der i hvert fald i nogle kommuner er langt mere økonomi til fritidspas, end analysen her kommer frem til baseret på de kommunale udgifter.

Fritidsvejledning

Ud af de 85 kommuner med et fritidspas, tilbyder 37 kommuner⁹ også en vejlederfunktion, dvs. der er afsat midler til en kommunalt ansat fritidsvejleder (deltid eller fuldtid), der hjælper og guider familier og foreninger om muligheder ved fritidspasset. Vejlederne samarbejder også med fagprofessionelle om identifikation af børn med behov for hjælp til at finde en fritidsaktivitet.

Socialstyrelsens vidensopsamling om fritidspas i 2021 fandt, at 20 kommuner havde fritidspasvejledning i 2021. Der er altså sket en vækst de seneste par år, herunder i de 14 kommuner, der modtog midler fra Socialstyrelsen i 2021 netop til etablering af en vejlederfunktion.

Blandt de 37 kommuner med vejledning finder man især storbykommuner og hovedstads-kommuner, men også enkelte mindre kommuner som f.eks. Thisted, Hjørring, Lolland og Vejen Kommune. Disse fire kommuner er blandt de 14 kommuner, der fik støtte fra Socialstyrelsen i 2021-2023. Disse kommuner er genstand for analysen i næste afsnit.

Vejlederfunktionen ser umiddelbart ud til at have betydning for antallet af støttede personer i kommunerne samt naturligt nok i forhold til de samlede økonomiske udgifter, da der også ligger udgifter til løn.

Mens kommuner med en vejlederfunktion i gennemsnit støtter 42 borgere pr. 10.000 indbygger, støtter kommuner uden en vejlederfunktion 30 borgere pr. 10.000 indbygger i gennemsnit. Tabel 4 viser forskellene, som ikke overraskende også viser, at kommuner med vejledning har større udgifter.

Tabel 4: Gennemsnitligt antal støttede borgere og beløb til fritidspas for kommuner med og uden fritidsvejledning i 2023

	Kommuner med vejledning	Kommuner uden vejledning
Gennemsnitligt antal støttede borgere	233	220
Gennemsnitligt antal støttede borgere pr. 10.000 indbygger	42	30
Gennemsnitligt beløb	389.184	232.362
Gennemsnitligt beløb pr. indbygger	6,3	4,9

Tabellen viser gennemsnitligt antal støttede borgere i 2023, antal støttede borgere pr. 10.000 indbygger, samlet beløb til fritidspas i 2023 samt samlet beløb til fritidspas pr. indbygger fordelt på kommuner med og uden vejledning.

En kommune uden fritidsvejledning uddyber tendensen i en åben svarkategori i spørgeskemaet: "Det samlede beløb var 200.000 kr., og der blev brugt 12.000 kr.". Dette udsagn understreger, at fritidspasset i sig selv som økonomisk hjælp langt fra fører til, at familier med behov benytter sig af muligheden, men at selve vejlederfunktionen og arbejdet med at fortælle og gøre opmærksom på muligheden, og måske ligefrem opfordre familier til at benytte sig af tilbuddet, kan være centralt.

⁹ Efter rapportens udgivelse 10. april 2025 har to kommuner henvendt sig for at få rettet deres oplysninger, da de i spørgeskemaundersøgelsen har angivet, at de ikke har en vejlederfunktion, men har det i praksis. Oplysningerne er rettet i landkortet og i opgørelsen i bilag 1, men indgår ikke i rapportens beregninger.

Opsummering på fritidspas i danske kommuner

Overordnet set har dette afsnit vist, at et stort flertal på 85 kommuner i dag har et fritidspas. Kommunerne har i gennemsnit udgifter for 4,8 kr. pr. indbygger i kommunen og støtter i gennemsnit 225 personer.

Dertil viser analysen, at man kan estimere de samlede udgifter på tværs af alle kommuner med fritidspas til værende lidt mere end 21.6 mio. kr. i 2023, svarende til et gennemsnit på godt 277.000 kr. pr. kommune. Udgifterne stiger, hvis kommunerne også har en vejlederfunktion, både på grund af løn til denne opgave, men også fordi det fører til, at flere personer benytter sig af fritidspasset.

Analysen viser samtidig, at kommunernes udgifter samt antallet af støttede personer varierer meget på tværs af kommuner, men lidt mindre på tværs af kommunetype.

Endelig viser analysen, at kommunerne har forskellige muligheder i forhold til genansøgning om fritidspas. Mens nogle kommuner slet ingen begrænsninger har, finder man et flertal af kommuner, hvor fritidspasset fungerer som en engangsstøtte.

Del 2: Erfaringer med fritidspas i 14 kommuner

Denne del 2 bringer yderligere indsigt i de konkrete erfaringer, som kommuner har gjort sig med fritidspasset de seneste par år. I alt har 14 kommuner modtaget støtte fra Socialstyrelsen i 2021-2023 til udbredelse af en kommunalt forankret fritidspasordning med fokus på både fritidsvejledning og kontingentstøtte til udsatte børn og unge.

Herunder fremgår en oversigt over de 14 kommuner, deres status i forhold til at have videreført fritidspasordningen, samt størrelsen på den tildelte støtte fra Socialstyrelsen.

Tabel 5: Oversigt over kommuner med støtte fra Socialstyrelsen i 2021-2023

	Tildelt beløb fra Socialstyrelsen 2021-2023 ¹⁰	Har kommunen videreført fritidspasordning efter udløb af midler fra Socialstyrelsen?	Har deltaget i interview i forbindelse med denne undersøgelse:
Favrskov	348.618 kr.	Ja	x
Frederikssund	1.678.390 kr.	Ja	x
Glostrup	1.240.500 kr.	Ja	x
Hjørring	1.939.304 kr.	Tilbyder fortsat kontingentstøtte, men har ikke længere fritidsvejledning	Har sendt informationer på skrift
Horsens	2.220.058 kr.	Ja	x
Lolland	1.020.000 kr.	Kommunen har ikke videreført fritidspasset men henviser til, at kommunen har en kontingentpulje, man kan søge. Samtidig kan de mest udsatte børn i plejefamilie fortsat få vejledning, ligesom kommunen henviser til BROEN og DGI, der fortsat arbejder på fortsat brobygning til forningslivet.	Har sendt informationer på skrift
Mariagerfjord	1.085.965 kr.	Ja	x
Randers	1.360.440 kr.	Ja	x
Rødovre	1.513.453 kr.	Ja	x
Silkeborg	1941.020 kr.	Ja	x
Thisted	1.848.562 kr.	Ja	x
Tårnby	1.301.000 kr.	Ja	x
Vejen	920.940 kr.	Nej (Kommunen henviser til BROEN, som de støtter med 100.000 kr. årligt samt Fritidspuljen fra Dansk Flygtningehjælp)	Har sendt informationer på skrift
Aalborg	2.533.750 kr.	Nej (Nuværende ordning ophørte medio 2024. Kommunen arbejder på model for videre støtte, evt. i samarbejde med det lokale idrætssamvirke SIFA)	x

¹⁰ Kilde: <https://www.sbst.dk/media/18182/fordelte-tilskud-fritidspas-2021.pdf>

I de gennemførte interviews har der været fokus på at få indsigt i kommunernes erfaringer med fritidspas. Der er specifikt spurgt ind til:

- Kommunernes overordnede indtryk af fritidspasordningen
- Centrale styrker
- Centrale udfordringer
- Målgrupper der oftest modtager fritidspas
- Indsigt i vejlederfunktionen
- Samarbejde med forskellige aktørgrupper
- Fremadrettet arbejde med fritidspas

I den følgende analyse er erfaringerne fra de 14 kommuner suppleret med indsigt fra interviews med fire kommuner, der har flere års erfaring med fritidspas samt to interviews med kommuner, som – på papiret – ikke har en fritidspasordning. Af hensyn til kommunernes anonymitet fremgår det ikke, hvilke seks kommuner det konkret drejer sig om.

Kommunernes overordnede indtryk af fritidspasordningen

Helt generelt udtrykker kommunerne meget positive erfaringer med fritidspasordningen. I boks 2 herunder følger en række udsagn fra de interviewede kommuner, som opsummerer deres overordnede erfaringer med fritidspas.

Boks 2: Uddybende kommentarer om fritidspasordningen

“Altså, hvis man først har fået godkendt et fritidspas, så søger man det ofte igen. Det er ikke nødvendigvis til den samme aktivitet, det kan godt være til noget andet”.

“Både de fagprofessionelle og foreningerne har virkelig taget det til sig.”

“Vi har indtryk af, at dem vi hjælper, er dem, der har rigtig meget brug for det.”

“Fritidslivet bidrager i forhold til de store samfundsopgaver, der kan være.”

“Det viste sig, at der er en stor målgruppe, der har brug for hjælp til at komme ud i foreningslivet og ud i fællesskaber.”

“Der kan jeg jo se, at det betyder meget, at der overhovedet er blevet igangsat noget med en hjælpende hånd, og at vi også kan understøtte, at de kan blive ved og vi har den her opfølgning.”

Modtagere af fritidspas ønsker at genansøge

Flere kommuner fremhæver, at de oplever et stort antal genansøgere som udtryk for en positiv effekt af ordningen, fordi de lykkes med at rekruttere personer med behov for hjælp, som derefter ønsker at fortsætte deres tilknytning til et lokalt fritidsfællesskab.

Antallet af udstedte fritidspas stiger i projektperioden

Det betyder samtidig, at mængden af ansøgninger om fritidspas stiger over tid, fordi der kommer nye til, samtidig med at dem, der allerede har fået et fritidspas, ønsker at fortsætte med et nyt kontingent. Ikke nødvendigvis til den samme aktivitet, men eventuelt til en anden aktivitet på lige fod med mange andre børn og unge, der prøver nye aktiviteter over tid.

Kendskabet til brugen af fritidspas stiger over tid

Kommunerne oplever også, at der over tid sker et øget kendskab til fritidspasset hos fagpersonale på skoler, SSP, sundhedsplejen, familierådgivere med videre, som gør, at flere og flere børn og unge med behov bliver indstillet til et fritidspas. Det har flere steder krævet et massivt tilløb med fokus på udbredelse af kendskab til ordningen, som kan ses som en form for 'opstartsindsats', som bliver mindre med tiden efterhånden som samarbejdsaktører vænner sig til at henvise til fritidspasordningen.

Ordningen er både fordelagtig for modtagerne og for dem, der henviser til fritidspas

Dertil udtrykker kommunerne, at ordningen både har haft positiv indflydelse på de børn og unge, der har modtaget fritidspas, og har hjulpet de fagprofessionelle, som arbejder med området. Det kan både være skoler, sundhedsplejen eller familie- og socialrådgivere, som har fået et ekstra redskab i kontakten med børn og familier med behov for hjælp, hvor de kan henvise familierne til fritidsvejledning, og hvor et barn får mulighed for at komme med i et fritidsfællesskab.

Kommunerne oplever altså positive tilbagemeldinger fra både familier og fagprofessionelle, og enkelte kommuner fremhæver familiernes taknemmelighed for den hjælp, de modtager.

Centrale styrker ved fritidspasset – vejlederfunktionen

I interviewene har kommunerne italesat deres oplevelser af de største fordele eller styrker ved fritidspasordningen.

På tværs af alle kommunerne finder man stor enighed om, at den største styrke i arbejdet med fritidspasset har været den tilknyttede vejlederfunktion, som bliver anset som en forudsætning for overhovedet at implementere fritidspasset i praksis.

Det kan naturligvis skyldes, at alle kommunerne netop har haft fokus på vejlederfunktionen med puljemidlerne fra Socialstyrelsen, men det understøtter samtidig det fremhævede eksempel i rapportens del 1, hvor en kommune uden fritidsvejledning har haft en ramme på 200.000 kr. til fritidspas, men udelukkende haft udgifter for 12.000 kr. hertil.

Flere kommuner italesætter det her:

"Altså jeg tænker 100 pct., at den ene del, vejledningsdelen, går forud for fritidspasset. Jeg kan slet ikke se, hvordan vi skulle kunne lave bæredygtige fritidsforløb for de her børn, hvis der ikke var vejledning. Den er alfa og omega for, at det lykkes på sigt. Så for mig er fritidspasset selvfølgelig én del, men vejledningsdelen er den, der gør det bæredygtigt."

Informant, kommune 10.

"Baggrunden for, at man søgte om den her fritidsguide, var, at man i [navn på kommune, red.] følte, man manglede det her lille ben i forhold til medlemmer. Man hjalp rigtig meget foreningerne og bragte viden ind og udviklede dem. Men den her håndsækning, den helt håndholdte håndsækning, til at få nye medlemmer, herunder børn eller unge, den manglede man lidt, og så kom den her pulje om ansættelse ned som en appelsin i turbanen. Det har vi så kørt som et projekt, og så har politikerne så taget stilling til, at det skal være en fast stilling forankret her i [navn på kommune, red.]."

Informant, kommune 9.

"Ja, altså, hvorfor synes man egentlig, man manglede det her [vejlederfunktionen, red.]? Det var fordi, man kunne konstatere, at der var rigtig mange, der fik bevilget en kontingentstøtte, men der kom aldrig en regning fra foreningen. Det vil sige, at en skolelærer eller én i kommunen søgte om at få godkendt et kontingent, men personen nåede aldrig at starte."

Informant, kommune 4.

Foruden en oplevelse af, at vejlederfunktionen understøtter brugen af fritidspas, er der også kommuner, som oplever, at de lykkes med at få nogle ud i foreningslivet, som slet ikke har brug for den økonomiske del af fritidspasset:

"Jamen, jeg tror, vi har hjulpet dobbelt så mange ind i foreningslivet uden fritidspas bare ved at have den der indsats."

Informant, kommune 3.

Dertil oplever nogle vejledere, at indsatsen med at få tildelt fritidspas til ét barn i sig selv genererer flere udløste fritidspas, fordi søskende også kommer med i ordningen:

"Mange søger år efter år og vi har også mange, hvor, altså, de har søskende, og så kommer der en bror eller søster, der også gerne vil."

Informant, kommune 6.

Kommunerne oplever således, at vejlederfunktionen er meget meningsfuld, og at det i sig selv er med til at sikre, at også den økonomiske del af fritidspasset bliver en succes.

Foruden vejlederdelen bliver flere andre fordele nævnt, som knytter sig specifikt til de konkrete samarbejdspartnere og arbejdet med udbredelse af kendskab til fritidspasset samt de målgrupper, som opnår hjælp, som uddybes i de følgende afsnit herunder.

Centrale udfordringer ved fritidspasset - administration

Flere kommuner italesætter, at forvaltningen af fritidspas er relativt administrativt omstændigt, ligesom flere er nysgerrige på, om andre kommuner er lykkedes med en nemmere struktur. Det administrative er samtidig det eneste, som kommunerne nævner som en egentlig udfordring.

Udfordringerne består overordnet i, hvem der har ansvar for at ansøge om fritidspasset, og hvorvidt man skal arbejde med en løsning, der er nem og tilgængelig for dem, der skal modtage fritidspasset (typisk familierne eller foreningerne), eller om systemet skal være nemt at håndtere i kommunen for fritidsvejlederen eller andre fagprofessionelle.

I den forbindelse ser man forskellige tilgange i kommunerne, og mens nogle kommuner ønsker at give familierne ansvaret ud fra det, de kalder for 'agency' hos familierne, vælger andre at overlade ansvaret om ansøgning til foreningerne, mens atter andre arbejder med, at flere forskellige aktører (både fritidsvejlederne, andre fagprofessionelle, skolelærere, foreninger eller familierne selv) kan stå med opgaven.

Eksempel på en kommune, der opfordrer familierne til selv at søge:

"I alle de kommuner, vi er i netværk med, så har de jo gjort det på en anden måde, hvor det er foreningerne eller fagpersoner, der ansøger alene og ikke forældrene. Det har været vigtigt for os, at forældrene ligesom har ejerskab over det og har en følelse af, at det er dem, der tilmelder barnet og betaler, og så refunderer vi beløbet til forældrene."

Informant, kommune 3.

Ulempen ved at lade familierne stå for opgaven bunder i, at familierne i forvejen kan være udfordrede på sprog eller ressourcer, som gør, at det kan virke uoverkommeligt.

Herunder er i stedet et eksempel på en kommune, hvor foreningerne skal ansøge på vegne af barnet efter én eller flere prøvetræninger:

"Og så har jeg et koordinerende led ind i foreningerne med at få etableret kontakten og aftalt prøvetræninger. Ja, og så følge op med, hvordan det så er gået, og så derfra indstiller til fritidspas, som hos os foregår ved, at foreningerne søger på vegne af børnene."

Informant, kommune 7.

I dette tilfælde har vejlederen opgaven med at være i kontakt med familien, finde en passende aktivitet, oprette en kontakt til en forening og sikre aftale om en eller flere prøvetræninger, hvorefter foreningen så kan søge om fritidspas, hvis barnet ønsker at fortsætte.

Når foreningerne ansøger, ligger et ekstra lag af administration, som kommunen uddyber her:

"Det, der er udfordringen, er, at foreningerne skal indhente samtykke fra forældrene på, at de søger om fritidspas. Det skal de gøre ved at give dem den her samtykkeerklæring, hvor forældrene læser en meget sådan teknisk tekst om, hvad de nu bliver indstillet til, om de er ok med det, og hvordan deres data bliver behandlet og opbevaret og alting, samt hvad de har af krav og rettigheder (...)"

"Altså fordi, når man sidder som kommune, så er der jo regler for, hvordan vi må behandle og opbevare og gøre alting med de her ting. Jeg behandler ikke nogen personfølsomme oplysninger, men jeg behandler personoplysninger, og jeg skal jo altid ligesom have det i de korrekte systemer og journaliseret på korrekt vis, uden at jeg skal dobbelt-journalisere. Det er også en ting, man kan komme til at sidde med af problemer."

Informant, kommune 7.

I næste eksempel har kommunen lagt opgaven med ansøgning ud til det fagprofessionelle personale:

"Det er sådan hos os, at det er de fagprofessionelle i kommunen, altså dem, der arbejder med børn og unge bredt også pædagoger og sundhedsplejen og dem alle sammen, der kan indstille til et fritidspas. Så det er ligesom dem, der finder de børn og unge, som, de mener, skal have et fritidspas, og så ansøger de for familien og for børnene og de unge, inden fritidsvejlederen ligesom tager en dialog med familierne."

Informant, kommune 2.

Denne model kræver, at der er etableret et godt og tæt samarbejde til samarbejdspartnerne, dvs. de fagprofessionelle rundt om barnet, som ikke direkte har noget med fritidslivet at gøre i deres faglige arbejde.

Herunder kommer et helt fjerde eksempel fra en kommune, som har gjort det muligt for flere forskellige aktører at ansøge om fritidspas, mens behandlingen af det foregår hos fritidsvejlederen på baggrund af en digital ansøgningsblanket:

"Vi har sådan nogle digitale blanketter, som man søger med, altså man udfylder et skema digitalt. Og så modtager vi det i e-Boks, og så kommer det så hen til os, der laver fritidspas-ansøgningerne. Det hele foregår faktisk digitalt, når vi laver godkendelser, så sender vi det ud i e-Boks til forældrene. Men hvis de er fritaget fra e-Boks, så sender vi altså et fysisk brev til dem, men det tror jeg, at jeg har prøvet én gang. Det sker ikke så tit."

Informant, kommune 1.

Denne kommune vedkender sig, at administrationen er ret omfattende, men forestiller sig ikke, at det kan fungere anderledes:

"Jeg har accepteret, at det er sådan, man skal gøre det. Der er mange arbejdsgange i det, altså vi får en ansøgning, så læser vi den jo selvfølgelig, og så laver man jo et brev i vores journaliseringssystem, og så skal man have sendt det, og så skal man gemme alting, hvad

der var på ansøgningen. Så skal vi jo så over i vores økonomisystem og udbetale kontingentet og give besked til foreningen og sådan noget, så der er da nogle arbejdsgange i det. Jeg tror måske bare, jeg har accepteret, at det jo er sådan, det er, også når man arbejder i sådan et offentligt system.”

Informant, kommune 1.

En anden kommune reflekterer også over, hvorvidt tingene kunne køre anderledes, men erkender samtidig, at kommunernes forskellighed medfører behov for at forvalte fritidspasset forskelligt:

”Altså jeg tænker altid, der er udviklingspotentialer på nogle områder, men jeg tror, vi har fundet en god model i forhold til [navn på kommune, red.] og kommunens foreninger, og hvad der er behov for. Vi er jo en mindre kommune. Jeg er ikke nødvendigvis sikker på, at vores model vil fungere i en større kommune. Nogle står over for andre udfordringer, end vi gør, og altså, som sagt så har jeg har spurgt ude i foreningerne, og så er feedbacken jo egentlig god i forhold til, hvordan vi kører det. Der er også klart udviklingspotentialer, også i forhold til mit arbejde i forhold til at automatisere nogle processer og sådan noget. Vi er i gang med at kigge lidt ind i noget it-system for at automatisere noget hos mig. Men samarbejdet med foreningerne går egentlig godt.”

Informant, kommune 10.

En kommune uden fritidspas fremhæver en administrativ fordel ved, at de fremfor at have et kommunalt fritidspas har valgt at støtte den lokale BROEN-afdeling med ekstra økonomi:

”Det, der er det fede ved BROEN, det er, at der ikke skal sendes al mulig dokumentation også.”

Informant, kommune 20.

De forestiller sig altså, at forvaltningen af fritidspas kræver mindre dokumentation, når det foregår igennem foreningen fremfor gennem kommunen. Kommunen erkender dog videre, at de savner en fritidsvejleder til at supportere foreningerne i forhold til at varetage ansøgningen af fritidspas.

Analysen kan konstatere, at det administrative arbejde fylder meget i alle kommunerne, at det foregår på mange forskellige måder på tværs af kommunerne, og at der ikke som sådan eksisterer én ideel måde, som umiddelbart virker mere fordelagtig end andre.

Erfarne kommuner fremhæver tillid som vejen frem i tildelingen af fritidspas

De fire kommuner med længere tids erfaring med fritidspas fremhæver tillid som vejen til den mest smidige tilgang til at forvalte fritidspasset.

Det er dog ikke kun de erfarne kommuner, der fremhæver en tillidsbaseret model, faktisk bliver ordet 'tillid' også nævnt af fem af de øvrige 14 kommuner, og det er ikke sådan, at de resterende ni kommuner italesætter, at de *ikke* tildeler fritidspas ud fra en tillidsbaseret tilgang. Én kommune nævner, at de især har tillid, hvis de får indstillinger fra

fagprofessionelle eller foreninger, som vurderer, at der er behov, mens de har et mere 'kritisk blik' på ansøgningen, hvis den kommer fra familierne selv.

Der er således ingen, der nævner, at de bruger administrative ressourcer på f.eks. at tjekke op på familiernes økonomi, men en enkelt kommune overvejer, om de fremadrettet skal gøre det og indføre en model, der tildeler støtte efter forældrenes indkomst for at undgå et større antal ansøgere, end der er økonomi til i kommunen.

Selvom der ikke specifikt er eksempler på kommuner, som *ikke* har en tillidsbaseret tildelingsmodel, så understreger de erfarne kommuner, at denne tilgang sparer dem for en del administrativt arbejde. De tror på, at det er den bedste løsning, selvom der er en risiko for at give et enkelt fritidspas til en familie, der ikke *reelt* har behov for det. En kommune udtrykker det således:

"Vi stoler på, at det nok er rigtigt nok, at de her familier har brug for støtte, og så kan der jo godt komme nogle igennem, som måske godt selv kunne have betalt. Det er en risiko, vi er villige til at løbe for at gøre det så let som muligt for foreningerne at nå den rigtige målgruppe."

Informant, kommune 18.

En anden kommune peger på, at det ofte er muligt at gå i dialog med familierne omkring deres økonomiske situation, hvilket er det grundlag, som kommunen vurderer på baggrund af:

"Vi har valgt en tillidsbaseret model. Vi har valgt, at de ikke skal vise nogle selvangivelser eller lønsedler og så videre, men vi har alligevel valgt, at der er nogle kriterier, der også handler om økonomi. Så spørger jeg som regel sådan, hvordan er det hjemme hos jer? Altså er I to til at betale udgifterne? Har I arbejde begge to eller? I ni ud af ti tilfælde, så bliver der sagt, at man er alene, eller den ene er på overførselsindkomst eller på SU eller noget andet, og så vi har tillid til, at det er det rigtige, de siger."

Informant, kommune 16.

På samme måde beskriver en kommune, at økonomi kan være et følsomt emne. I denne kommune beskriver de, ligesom den førnævnte, risikoen ved at have en tillidsbaseret ordning, som kan betyde, at de giver et fritidspas til et barn, der ikke har behov for økonomisk støtte:

"... vi lader altid tvivlen komme barnet til gode. Vi kunne aldrig finde på, ligesom [navn på kommune, red.] gør, hvor de laver screeninger. Det tager tid. (...). Vi vil hellere give 500 kr. for meget til et barn, hvor forældrene godt kunne betale, men hvor de flyver under radaren, end at vi ville sidde der og bruge al vores tid på at sende det over i en økonomiafdeling og screene de børn."

Informant, kommune 17.

Den samme kommune mener, at det ofte er muligt at gennemskue, hvem der har behov for støtte, og på den måde vidner det også om en tilgang, der baserer sig på erfaring og finger-spidsfornemmelse hos den enkelte fritidsvejleder:

”Vi træder forsigtigt med økonomi, fordi det er jo sådan en akilleshæl for dem [familierne, red.]. Vi har haft så mange børn af sådanne familier i hænderne. Vi kan godt se, hvem der prøver at springe over, hvor gærdet er lavest.”

Informant, kommune 17.

En tillidsbaseret tilgang virker altså til at fremstå som den mest meningsfulde model, selvom analysen ikke som sådan kan frembringe eksempler på en alternativ tilgang. Det virker til, at tillid både nedbringer de administrative byrder og gør dialogen med familierne mere komfortabel. Dog kan kommunerne ikke afvise, at de indimellem tildeler fritidspas til familier, som selv burde betale, men de vurderer denne risiko for langt mindre end de administrative byrder, de forestiller sig ville følge med en ikke-tillidsbaseret tilgang.

Fremadrettet kunne det være relevant for de kommunale fritidspas-netværk at synliggøre proceduren i forskellige steps og drøfte led, hvor der eventuelt kan være grund til at se på optimerede arbejdsgange.

Foruden de administrative arbejdsgange er det især kontakten til andre fagprofessionelle, særligt skolerne, som kan være udfordrende for kommunerne, hvilket bliver berørt under afsnittet om samarbejdspartnere.

Målgrupper

Fritidspas hjælper primært familier på overførselsindkomst og familier med ikke-vestlig baggrund

I samtalen om målgrupper har kommunerne opnået næsten identiske erfaringer. De oplever især at kunne hjælpe børn af forældre på overførselsindkomst samt børn fra familier med ikke-vestlig baggrund. Dertil nævner enkelte kommuner, at de indimellem hjælper med fritidsvejledning, selvom familierne selv kan betale for kontingentet:

”Vi har også nogle familier, som godt kan betale kontingentet, men som har brug for vejledningsdelen til at finde det rette tilbud til deres børn og hjælp med at få dem meldt ind.”

Informant, kommune 2.

Det kan f.eks. være familier med børn, der har en funktionsnedsættelse eller en adfærdsvanskelighed, som gør, at det er vanskeligt at finde et passende tilbud til sit barn, eller som en informant italesætter lidt mere overordnet herunder:

”Hovedtrækket er jo, at de er udfordret på en eller anden måde. Måske de er udenfor fællesskabet eller introverte, altså i en eller anden grad ikke har kunnet finde sig tilpas i et klassisk idrætstilbud. Vi har også en del, som er af anden etnisk baggrund, men ikke

kun det (...) Hvad er der ellers, der sådan kendetegner? Altså sådan aldersmæssigt ligger vi klart i mellemtrinnet, altså det er 9, 10 og 11 år, der får flest."

Informant, kommune 6.

Fritidspasset hjælper primært børn i alderen 7-12 år

Foruden at nævne social baggrund reflekterer mange informanter over, at de primært lykkes med at hjælpe børn i alderen 7-12 år, som vedkommende i ovenstående citat også nævner.

Kun en enkelt kommune har også gode erfaringer med at hjælpe børn i førskole-alderen, hvilket ifølge informanten skyldes, at sundhedsplejen i lige præcis den kommune har været meget aktiv og taget fritidspasset til sig som en opfordring til familierne.

"Vi har faktisk også en del af de helt små. Særligt fordi sundhedsplejersken også er god til ligesom at spotte måske nogle unge mødre eller nogle forældre til nogle småbørn, som også har brug for at komme lidt mere ud. Nogle gange er det måske også forældrene, hun vurderer, har brug for at socialisere lidt, for at barnet også kan få bedre trivsel i hjemmet. Så vi har også en del af de helt små."

Informant, kommune 2.

Derudover nævner en kommune, at de ønsker at etablere et tættere samarbejde til daginstitutioner fremadrettet, og at de foreløbig har erfaringer fra et møde med forældre til børnehavebørn forud for skolestart:

"Så er der daginstitutionsområdet [som fremadrettet fokus, red.]. Jeg er blevet inviteret med på nogle forældremøder for førskolebørn. Det har været rigtig godt at kunne give den info videre til forældrene. Der er man jo sammen med forældrene og kan fortælle lidt om, hvad vi har i kommunen, og at det kan være en vigtig overgang, når man skal starte i skole, at man er startet til en fritidsaktivitet og kender nogen i ens nærområde, som man så starter på skole med, fordi der kommer jo mange forskellige børn fra mange forskellige børnehaver, når de starter på den lokale skole."

Informant, kommune 3.

Udfordrende at rekruttere unge i alderen 15-18 år

Foruden de yngste målgrupper nævner flere kommuner, at de kun giver meget få eller ingen fritidspas til unge i alderen 15-18 år. Der er lidt forskellige opfattelser af årsagerne her til, men flere nævner, at det kan være grænseoverskridende for de unge at skulle starte til aktiviteter i den alder. En kommune nævner i den forbindelse, at der mangler relevante tilbud at kunne henvise til:

"Så kan der være den her klassiske barriere i forhold til, at når man er måske 16, 17 eller 18 år, så kan det være lidt sværere at finde eksisterende aktiviteter, man kan passe ind i. Der kan være noget med, at de andre har været der siden, de var små og alt det der."

Informant, kommune 5.

En anden kommune mener ikke, at det handler om mangel på tilbud, men om, at de ikke længere er i dialog med forældrene i den alder:

Informant: "Nej, altså tilbud mangler vi bestemt ikke. Det er simpelthen, at der ikke kommer henvisninger ind på dem altså, og vi har forsøgt at komme op på de skoler, hvor de går og så videre. Men det er jo nok også noget med, tror jeg, det er min egen personlige tanke, at forældrene har sluppet lidt dér. Altså, hvor man siger, hvis det var 9, 10 eller 11-årige, så tror jeg, at forældrene er noget med ind over det her med, at ens børn skal gå til noget, og at det ikke er en skærm. Jeg tror lidt, kampen er tabt, når du er 16, 17, 18 år."

Interviewer: "Så det måske noget andet end fritidspas, der i virkeligheden skal til, hvis man skal hjælpe den lidt ældre målgruppe?"

Informant: "Det tror jeg. Jeg tror ikke, at 1.000 kr. eller 1.500 kr. til et fodboldkontingent ville gøre det. Der tror jeg simpelthen, det er mere den mere generelle sociale kontekst, de er i, hvor man skal vende det."

Informant, kommune 9.

En enkelt kommune har gode erfaringer med rekruttering af unge og forklarer herunder, at det især handler om at hjælpe de unge til at finde de rette tilbud:

"Men vi har faktisk også en del unge, men vi kan jo se, at for mange af dem i den alder er det bare mere grænseoverskridende for dem at skulle starte til fodbold f.eks., hvor de skal være på lige fod på et hold med andre unge ligesindede, som har gået til fodbold i otte år, så der føler de jo fra start af, at det er sværere for dem at træde ind i en klub. Så derfor oplever vi, at de vælger styrketræningsdelen (...)"

"Og så synes jeg, vi har været gode til at finde nogle af de tilbud, hvor det minder lidt om, såsom kampsport. Vi har en del kampsportsforeninger i [navn på kommune, red.], heldigvis. Så kampsport har været en god aktivitet. Vi har nogle, der starter til boksning og taekwondo og altså forskellige kampsportsdiscipliner, hvor de så har kunnet få noget, der måske har mindet lidt om vægtløftningsdelen og styrketræningen eller det der med at bruge sig fysisk (...)"

"Der er også mange af de foreninger, hvor man faktisk helst først skal starte, når man er lidt ældre."

Informant, kommune 2.

Samlet set lykkes kommunerne især med at hjælpe de yngste skolebørn, særligt børn af forældre på overførselsindkomst og/eller af ikke-vestlig baggrund, ligesom der indimellem er fokus på børn med forskellige vanskeligheder, diagnoser eller funktionsnedsættelser.

Flere kommuner ønsker at intensivere arbejdet med at rekruttere fra både yngre og ældre aldersgrupper i de kommende år, og vejen til dette skal ifølge informanterne gå via øget samarbejde med aktører, fagpersonale og den kontekst, som har med disse målgrupper at gøre i hverdagen.

Dertil nævner fem kommuner, at de arbejder på det, som de kalder for 'det tredje ben', dvs. hvor de arbejder på at udvikle lokale foreninger eller helt nye 'tilpassede' tilbud, som henvender sig til nogle af dem, de forsøger at hjælpe ind i foreningslivet med et fritidspas. Et senere afsnit under 'Fremadrettet arbejde med fritidspas' uddyber arbejdet med 'det tredje ben'.

Indsigt i vejlederfunktionen

Vejlederrollen er forskellig på tværs af de 14 kommuner. Forskellene består både i funktionens organisatoriske opbygning, i antallet af timer, der er afsat til rollen, hvorvidt funktionen er centreret til én person eller delt på flere personer, samt i omfanget af vejledning, hvor der i nogle kommuner er mulighed for, at funktionen følger børn til en aktivitet de første par gange, mens funktionen i andre kommuner er mere administrativ.

Omvendt har vejlederne haft næsten ens opgaver i forhold til arbejdet med at udbrede kendskabet til fritidspasset som beskrevet nærmere i næste afsnit 'Samarbejde med forskellige aktørgrupper'.

Erfaring med vejledning har ført til forankring af funktionen

De fleste steder er vejlederen ansat i kultur- og fritidsforvaltningen, og i det kommunale eksempel herunder med en fast forankret stilling på det kommunale budget:

"Ja, og så har det jo så endt som projekt der i udgangen af 23, hvor midlerne fra Socialstyrelsen ligesom udløb. Og så har vi i [navn på kommune] fået det forankret på den måde nu, at vi fra 2024 og frem har fritidsvejledning sådan på budgettet. Så det er ikke som sådan til forhandling år for år, hvad der skal sættes af til selve min funktion."

"Men fritidspas, altså midlerne til selve kontingentstøtten, er sådan på nogle folkeoplysningsmidler, som bliver bevilget år til år, hvor der bliver afsat en pulje, som jo så netop afhænger lidt af, hvad der ellers også er af projekter og initiativer, der skal afsættes til. Og det er jo selvfølgelig planen eller målet, at vi får puljen her, fritidspassene, også forankret på budgettet, så det ikke skal være op til folkeoplysningsudvalget at fastsætte en ramme for det. Så på den måde er det rigtig godt, at det er kommet så langt siden 21."

Informant, kommune 7.

Den kommunale beslutning om en fastforankret vejlederfunktion bunder i positive erfaringer med stillingen de seneste par år med støtte fra Socialstyrelsen. Herunder følger et eksempel fra en anden kommune, som opfatter fritidsvejlederens rolle som meget central:

Interviewer: "Hvad med reaktionerne fra nogle af de andre forvaltninger? Hører I noget fra dem?"

Informant: "Jamen, jeg tror nok faktisk godt, at jeg må citere vores chef [navn på chef, red.]. Han kom ind for en tre ugers tid siden sådan lidt smilende og sagde, at fritidsguide det er svaret på alt i [navn på kommune, red.] efterhånden. Så det bliver tit nævnt, funktionen, så det synes jeg, er meget sigende (...) På den måde bliver den tænkt ind. Den er

også blevet tænkt ind direkte i kulturstrategien ved jeg, så den har haft en eller anden form for impact, må man sige.”

Interviewer: ”Og hvem hiver pengene hjem til det? Er det på tværs af forvaltninger?”

Informant: ”Nej. Det er fritidsforvaltningen, der har den. Jeg tør ikke sige, om der er noget i betalingen til den. Det tror jeg ikke. Jeg tror, det er fritid, der bare har fået pengene bevilget, kan man sige, så det er kommunalbestyrelsen, der har taget beslutning om det ved sidste budgetforhandling.”

Informant, kommune 9.

Som nævnt indledningsvist har 11 af de 14 kommuner valgt at forankre vejlederfunktionen på det kommunale budget efter ophør af projektmidler fra Socialstyrelsen.

Forankring i kultur- og fritidsforvaltning vs. andre forvaltninger

Generelt ser de fleste kommuner fordele ved at have vejlederfunktionen forankret i kultur- og fritid, da de finder det vigtigt, at funktionen har godt kendskab- og tæt kontakt til foreningslivet, så vejlednings- og brobygningsarbejdet ud til foreningerne kan foregå smidigt.

Men samtidig er der kommuner, som reflekterer over, at funktionen med fordel også kan eller bør have et ben ind i andre forvaltninger:

”Helt konkret så tror jeg, at fritidsvejledningsfunktionen mange steder ligger i fritidsafdelingen, det gør man ret ofte. Det er fordi, man gerne vil hjælpe foreninger. Men fritidsvejledning er jo egentlig ikke til for at hjælpe foreningerne, men til for at hjælpe børnene og så tænker jeg, det skal tættere på børnene (...) Altså tættere på dem, der har nærheden til målgruppen. F.eks. at få det tænkt ind i ydelsesafsnittet tæt på familierådgiverne, tæt på SSP, tæt på dem, som er tæt på de her familier. Det er egentlig dér, funktionen næsten ville være stærkest, tror jeg (...)”

”Det er bare tanker, men det er i hvert fald et opmærksomhedspunkt, fordi jeg tror simpelthen, man bliver nødt til at arbejde meget tættere på socialafdelingen, og særligt når vi snakker så stor en kommune som [navn på kommune] (...) Det er noget andet, hvis man sidder i en lille landkommune, hvor der er langt færre og kortere mellem skrivebordene, så kan man måske nemmere lægge funktion i fritidsafdelingen.”

Informant, kommune 11.

En anden kommune stemmer i vedrørende overvejelserne om at placere vejlederfunktionen et andet sted end i kultur- og fritid:

”Jeg kan jo godt som medarbejder i en fritidsafdeling tænke, at den her var bedre placeret i børn og forebyggelse for eksempel, fordi det jo i høj grad er en forebyggende indsats (...) Det er selvfølgelig en indsats ind i fritidsliv, så jeg kan godt forstå, hvorfor den også hører til i fritid. Men i forhold til mange af de andre ting, vi laver i fritidsafdelingen, så tænker jeg, den her måske mere lå i forebyggelse. Eller måske sammen med ungdomsskolen og SSP-arbejdet og sådan noget.”

Informant, kommune 4.

Argumentet om at placere vedlederfunktionen i forvaltninger, der i forvejen er tæt på målgrupperne, taler ind i de udfordringer, som flere kommuner oplever, nemlig at overbevise andre fagprofessionelle, særligt på skolerne om, at de også spiller en rolle i at tage dialogen om fritidspas.

En kommune nævner i den forbindelse, at de netop har en fordel ved, at funktionen delvist er forankret i skoleforvaltningen, og samtidig delt mellem to personer henholdsvis ansat i en skoleafdeling og en SFO-afdeling:

"... og der var en ide om, at det ville give mening, at det var nogen, der var tilknyttet ude på skolerne, fordi det er så få timer. Vi havde 18, altså en halv stilling, der var mulig som fritidsvejleder at give. Og så valgte de at spørge mig, som er ansat på en af skoleafdelingerne som projektkoordinator (...) Jeg sidder i forvejen og laver noget lignende altså med at hjælpe børn ind i fritidslivet og få bevægelse ind i undervisningen (...) Der blev spurgt, om jeg ville have den alene eller jeg havde lyst at dele den, og jeg synes, det gav mening, at vi var to på, fordi ovre i SFO'en har man lidt mere kontakt med forældrene, og vi har i starten koncentreret os om indskoling og få dem hjulpet godt i gang."

Informant, kommune 3.

I interviewet tilføjer informanten, at det skaber en tryghed i dialogen om fritidspas med forældrene, at de kender personen fra SFO'en i forvejen. Kommuner med en vejleder forankret i fritidsforvaltningen italesætter ikke, hvorvidt de oplever dette som en fordel eller ulempe i forhold til at have en tryk dialog med familierne, men generelt ser det ud til at være afgørende, at vejlederen er tæt på lokalområdet, og opererer 'i øjenhøjde' med både familier og foreningsliv.

Vejlederfunktion fordelt på én vs. flere personer

I ovenstående eksempel ser man også, at nogle kommuner kobler stillingen med andre funktioner. Koblingen bliver ofte begrundet i, at den øvrige stilling i forvejen beskæftiger sig med den målgruppe af børn og unge, hvorfor koblingen mellem stillinger i sidste ende giver bedre forudsætninger i arbejdet.

En kommune forsøgte at gå 'all in' på denne tankegang ud fra rationale om, at lokalt forankrede personer bedre kan udbrede fritidspasset end én eller få centrale personer:

"Så var det nye med Socialstyrelsen, at vi sagde: "jamen vi bliver nødt til at have nogle flere, der er forankret mere lokalt". Så oprindeligt ville vi have 16 af de her fritidsvejledere, som skulle placeres rundt om i hele kommunen. Og så give dem fem timer om ugen, hvor de kunne agere vejledere (...) Det ændrede sig så undervejs, fordi vi fandt ud af, at de fem timer ikke rækker særlig langt. Det var bedre givet ud, at vi samlede timerne, så vi kørte faktisk ned til på et tidspunkt at være 3-4 vejledere i stedet for de 16."

Informant, kommune 11.

Kommunen valgte altså midt i perioden at nedskalere opgaven til færre personer, fordi det lokalt var meget svært for de enkelte vejledere at hjælpe mere end én person med fem timer ugentligt. Kommunen arbejder fortsat på den 'gode løsning' i det fremadrettede

arbejde, fordi de ønsker at finde den gyldne mellemvej mellem vejlederens lokale kendskab og volumen i opgaven, som gør, at det også er levedygtigt i praksis.

Vejlederfunktionen kræver en vis opstartsperiode

Generelt er opfattelsen på tværs af kommuner, at vejlederfunktionen ikke giver 'afkast' fra dag ét, da der er behov for en vis opstartsperiode, inden det giver udslag i tilmeldinger til det lokale foreningsliv:

"Desuden har brobyggerne haft brug for længere tid en forventet for at sikre en succesfuld overgang fra kontakt med brobygger til, at brobyggeren slipper familien og barnet i foreningen. Eksempelvis har 25 pct. af deltagerne været fulgt af en brobygger i mere end 3 måneder (...) Relationsaktiviteterne er dog meget vigtige for projektet, og det har taget længere tid end forventet for brobyggerne at skabe det nødvendige netværk, der gør, at der var kendskab til muligheden for brobygning. Det tog således seks måneder, før det første barn var 'brobygget' ud i en forening."

Informant, kommune 14.

Dette vidner om behov for en vis portion tålmodighed, når en kommune starter op med én eller flere fritidsvejledere eller brobyggere, ligesom man kan forvente en særlig udgift til en lang række opstartsaktiviteter, som bliver mindre med tiden efterhånden, som flere og flere aktører og familier kender til fritidspasordningen i kommunen. Samtidig illustrerer dette, at "varighed er vigtigt", som én af de fire erfarne kommuner udtaler, netop fordi flere fik et fritidspas eller blev hjulpet med vejledning over tid i projektet, og at der vil gå noget tabt, hvis man ikke fortsætter arbejdet efter en afgrænset projektperiode.

En kommune arbejder dog på fremadrettet at kunne udfase fritidsvejlederrollen i takt med, at samarbejdet med andre fagprofessionelle bliver 'selvkørende', som kommunen italesætter det:

"Det har ligesom været tanken hele tiden, at det forhåbentlig i en eller anden grad kunne være selvkørende, netop fordi vi samarbejder med de andre kommunale aktører, så det er egentlig dem, der udbetaler støtten og dem, der tager sig af det administrative i forhold til den del (...) Det betyder i princippet, at man så skulle kunne slippe det i sådan en grad, at man kunne koordinere indsatsen under eksisterende medarbejdertimer, så der ikke er sådan en dedikeret fritidsvejleder (...) Men det er jo ikke vedtaget endnu, men det er sådan det, der er lagt op til."

Informant, kommune 6.

Erfarne kommuner ser fortsat behov for vejledning

Spørger man de fire erfarne kommuner, ser de ikke nødvendigvis, at man helt kan udfase vejlederrollen over tid. De oplever en løbende, tilbagevendende opgave i at påminde fagpersonalet om ordningen, dels fordi der løbende er udskiftninger i personalet, dels fordi de opdager nye, relevante samarbejdspartnere:

"Der er jo stadigvæk en opgave i at informere om det her, fordi der er jo ikke nogen skolelærere og socialrådgivere, der er startet for 20 år siden. Der smutter jo nogle en gang i mellem. Men det har været kendt i mange år, og så er der jo nok også nogle, der informerer om det her ved 'mund-til-mund-metoden, når der kommer nye til en arbejdsplads."

Informant, kommune 15.

"Vi bliver ved med hele tiden at finde kollegaer, som siger: "Gud. Det her, det kunne da også være interessant". Vi tager forbi jobcentret for at holde et oplæg og sådan noget. Så det er hele tiden det der med, hvordan kan vi nå ud til dem, som vi egentlig er afhængige af, skal bruge ordningen?"

Informant, Kommune 16.

Grundlæggende bliver informationsopgaven mindre omfattende med tiden i takt med, at der kommer en form for systematisering, årshjul og videndeling på tværs, som også bliver nævnt af de 14 kommuner. Men samtidig vidner analysen om, at man ikke blot kan se vejlederindsatsen som en opstartshjælp, der med tiden af sig selv bliver overtaget af fagprofessionelle aktører, som også har mange andre opgaver. Vejlederfunktionen har altså en løbende, understøttende rolle med hensyn til de fagprofessionelles arbejdsrutiner.

Erfarne kommuner har etableret 'træffetid'

En anden tendens i vejlederfunktionen fra kommuner med flere års erfaring handler om, at de har konsolideret vejlederfunktionen med 'træffetid' på bestemte tidspunkter og steder hver måned. Det muliggør, at familier kan komme til dem, fremfor at de hele tiden skal lave det opsøgende arbejde:

"Der er det her sociale boligområde, hvor der er 29 forskellige etniciteter, og der bor 1.500 mennesker eller sådan noget. Der har det været en fast bestanddel, at en del af deres tilbud har været, at jeg igennem flere år er kommet dernede den første tirsdag i hver måned. Det slår de op på deres facebookside, hvor der er rigtig mange, der følger det her. Der er også nogle ude i byen, der følger, som ikke bor i området. Så ved de, at jeg har en fast træffetid dernede (...) Det gør jo, at jeg kan fange rigtig mange dernede, som en skolelærer og en børnehavepædagog måske ikke lige at får øje på."

Informant, kommune 15.

Erfaringen med træffetid er både, at man derved kan hjælpe flere familier, men også, at det skaber en 'neutral bane', der kan gøre dialogen mere tryk:

"Førhen inden det blev sat i værk, så gjorde jeg det, at når jeg fik henvendelser fra socialrådgivere og skolelærere, så tog jeg ud til borgerne privat og besøgte dem. Men det her er ti gange bedre, altså man er på neutral grund, og man ser og observerer ikke noget, man måske ikke lige skulle se eller observere. Man er på neutral bane, og det virker faktisk rigtig godt."

Informant, kommune 15.

Én af de andre erfarne kommuner fortæller videre om træffetid her:

"Så har vi været så heldige også, at vi har noget, der hedder fritidsbutikken, vi selv har oprettet. (...) Der sidder vi hver anden tirsdag. Vi skiftes til at have den der tjans derude. Der kan man gå ind. Der kan alle borgere i kommunen gå direkte ind fra gaden og få vejledning, og så kan de søge om kontingent derude."

Informant, kommune 17.

Træffetid er således et eksempel på en effektiv forankring af vejlederfunktionen, der giver mening at indføre over tid, efterhånden som kendskabet til fritidspas og vejledning spredt sig i kommunen.

Sparsom erfaring med frivillig fritidsvejledning

Endelig har to kommuner gjort sig erfaringer med frivillig vejledning. Tanken i den ene kommune var, at kommunernes lønnede vejleder skulle rekruttere 20 frivillige fritidsguider, som skulle uddannes og ledes fra kultur- og fritidsforvaltningen med en forankring efter projektperioden på otte timer pr. uge:

"Det har vist sig nærmest umuligt at rekruttere frivillige fritidsguider. Dette aspekt har medført, at projektet har skiftet fokus."

Informant, kommune 12.

Også den anden kommune måtte hurtigt sande, at frivillig fritidsvejledning ikke kunne lade sig gøre, fordi det simpelthen var for stor og langsommelig en opgave at rekruttere frivillige i forhold til, at de også gerne ville skabe resultater med fritidspasset inden for den tidsperiode, hvor de havde fået projektmidler fra Socialstyrelsen. Begge kommuner valgte derfor at skifte fokus undervejs og bruge de ansattes ressourcer på i stedet selv at foretage vejledning og, i den ene kommunes tilfælde, samtidig forankre et samarbejde med den lokale BROEN-afdeling, som kommunen støtter årligt med 100.000 kr.

Fire andre kommuner fortæller, at de samarbejder med hhv. Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors, som bidrager med frivillig arbejdskraft dels til udbredelse af kendskab til fritidspasset og i få tilfælde også med decideret hjælp til at følge enkeltpersoner til træning.

De to kommuner uden fritidspas savner vejlederfunktion

De to kommuner uden fritidspas savner en brobygger mellem foreningslivet og fagpersonalet, der har med børnene at gøre. Tidligere havde den ene kommune en brobygger, som kommunen nu savner:

"Der kan man sige, at den her brobygger, der var der tidligere (...) var rigtig god til for eksempel, at sundhedsplejersken eller pædagogen eller læreren eller en socialrådgiver tog fat i ham og vidste, at han eksisterede (...) Og så hjalp han ligesom med at få søgt de penge. Nu ligger det mere hos de frivillige i foreningen at gøre det, så det der link mellem fagpersoner i kommunen og ud, den mangler lidt uden den her person, synes jeg."

Informant, kommune 20.

En anden udfordring i forlængelse af den manglende brobygger går på det frivillige op-hæng i BROEN, som derfor er begrænset på tid:

"I vores kommune er de frivillige meget kendetegnet ved at være sådan forholdsvis unge mennesker, som går på arbejde og selv har børn og sådan noget, så det er også sådan... de gør virkelig et kæmpe stykke arbejde, men de har jo også begrænset med timer."

Informant, kommune 20.

Af samme årsag overvejer en kommune uden fritidspas at tildele endnu flere midler til BROEN, så de har mulighed for at ansætte lønnet arbejdskraft:

"Det er jo frivillige, så man kan måske diskutere, om de så burde have nogle flere penge, for ligesom både at kunne udvide deres budget i forhold til dem, der søger, men måske også til ressourcerne hos dem selv. Så kunne de måske have en ansat eller et eller andet, så det ikke kun var på frivillig basis, ikke?"

Informant, kommune 19.

Samlet set viser erfaringerne, at fritidsvejledning oftest har et ophæng i kultur- og fritidsforvaltningen, og at det i det store hele virker meningsfuldt og fungerer godt. Ikke mindst fordi den forankring gør, at der i forvejen er tæt kontakt med- og kendskab til det lokale foreningsliv. Dog er det vigtigt at være opmærksom på, at vejlederfunktionen også er tæt forbundet til andre forvaltninger, da det kan lette samarbejdet med andre fagprofessionelle, som i forvejen har kendskab til mange af de familier, der har behov for hjælp. Dette ser primært ud til at være et opmærksomhedspunkt i de større kommuner.

Dertil viser erfaringerne, at det er mere effektivt at samle timerne til vejledning på færre hænder, da der er behov for en vis volumen i timetal for at kunne sikre meningsfuldt arbejde med vejledning. Også her kan der være en balancegang – måske igen især i de større kommuner – da lokalkendskab også spiller en rolle både i forhold til at samarbejde med andre fagprofessionelle, i forhold til at vejlede børn og familier samt i forhold til at bygge bro til lokale foreninger. Derfor virker det også meningsfuldt i flere kommuner, at vejlederfunktionen bliver koordinerende, og at der er stort fokus på at samarbejde med en lang række fagprofessionelle, som netop arbejder lokalt. Dette samarbejde uddybes i næste afsnit.

Yderligere er der en enkelt kommune, som arbejder på helt at udfase vejlederfunktionen og forankre den hos fagpersonalet, men flertallet af kommuner, herunder de fire erfarne kommuner, spår udfordringer herved, da de ser et løbende behov for at have en dedikeret person ansat til at varetage opgaven og løbende sikre, at relevant fagpersonale husker at gøre brug af- og henvise til fritidspasset og mulighederne for vejledning. Også kommuner uden fritidspas italesætter behovet for en lønnet vejlederfunktion, selvom de kunne se fordele ved at have sådan en funktion ansat i en BROEN-afdeling frem for i kommunalt regi.

Endelig har de to kommuner, der har forsøgt sig med frivillig vejledning, måttet sande, at det ikke umiddelbart var til at løbe i gang. Generelt er en læring på tværs af de 14 kommuner (og i øvrigt også de fire erfarne kommuner), at det er vigtigt med tålmodighed, når man starter en vejledningsfunktion op i en kommune. Det kræver tid og arbejde at etablere kendskab til funktionen og samarbejde med relevante aktører, som dog efter et års tid ser ud til at bære frugt i form af øget søgning om fritidspas.

Samarbejde med forskellige aktørgrupper

På spørgsmålet om, hvilke aktørgrupper der bliver samarbejdet med om udbredelse af-, kendskab til- og benyttelse af fritidspas, virker det overordnet til, at kommunerne har været igennem en stort set identisk proces.

Dels et stort fokus på formidling og synliggørelse ud til andre aktører og fagprofessionelle, dels et arbejde med at synliggøre mulighederne over for familierne. En kommune fortæller her om synliggørelse for andre aktører, herunder at begrunde vigtigheden af fritidspasset:

”Vi havde med det samme stort fokus på det her med at få formidlet og få belyst, at når man hjælper nogle børn, jamen så hjælper man faktisk alle, eller rigtig mange afdelinger i [navn på kommune]. Og der havde vi lidt de lange briller på i forhold til at få stillingen forankret, kan man sige. Men det her med, at skolen var meget involveret, sundhedsplejen og familieafdelingen og så videre. Så det her med, at når vi hjalp et barn, så er det ikke kun foreningen, man egentlig hjalp med et medlem for at sige det på den måde. Man hjalp egentlig også skolen og måske sundhedsplejen eller familieafdelingen med at få et barn, som er kommet ud i nogle fællesskaber, så det gjorde vi en stor dyd ud af at fortælle og vise med noget statistik, hvor børnene kom fra, altså de henvisninger vi fik. Det her med at det skulle være et samspil, fordi de her afdelinger kendte børnene – det gjorde vi ikke i fritidsafdelingen, kan man sige – som havde brug for en håndsrekning.”

Informant, kommune 9.

Konkret nævner kommunerne personale på skoler (skoleledere og lærere), pædagoger, SSP, familierådgivere, socialrådgivere og sundhedsplejen som samarbejdsaktører.

Som tidligere nævnt kan der være lidt forskel kommunerne imellem, hvor godt de lykkes i samarbejdet med disse aktører, og man kan derfor ikke sige noget generelt om, hvilke målgrupper det giver mest mening at samarbejde med.

På tværs af flere kommuner er oplevelsen dog, at samarbejdspartnerne lige skal overbevises om fordelene ved samarbejdet, og at det især kan være vanskeligt at samarbejde med skoler:

”Jeg tror også, der er forskel på, hvordan en fagprofessionel, hvis primære opgave er at hjælpe børn, unge og familier ud i bedre trivsel, har blik på sådan en her indsats. Vi har oplevet, at nogle af skolelederne og lærernes blik har været anderledes, fordi for dem er det også vigtigt, men deres kerneopgave er jo at undervise på en skole og sørge for, at barnet trives dér. Ikke fordi der ikke er lærere, dem er der hundredvis af, der gerne vil have, at børnene også trives udenfor. Men jeg tror bare, at vores oplevelser har været, at de måske også har syntes, det har været en ekstra opgave, vi har pålagt dem. Det der med at sørge for, at børnene også går til noget i deres fritid og trives uden for skolens rammer. Så derfor tror jeg måske også, vi har haft sværere ved det, altså at få dem til at købe ind på det lige så let.”

Informant, kommune 2.

En anden kommune har samme oplevelse af udfordringen med at samarbejde med skoler:

"Det kan både være forskelligt fra skole til skole, men der er også bare sådan et meget fastlåst årshjul, de kører, og det der med lige at komme ind fra højre og sige: "Jeg vil gerne lige fortælle jer noget". Kan man komme med på et lærermøde eller sådan noget. Det har jeg efterhånden været på de fleste skoler, men der er nogle, jeg ikke har fået – altså – adgang til endnu, så den er lidt svær nogle gange."

Informant, kommune 7.

I de forskellige netværk for kommunale fritidsvejledere kan det med denne erfaring være relevant at sætte særligt fokus på den gode vej til samarbejde med skoler i fremtiden samt at drøfte, hvorvidt og i hvilket omfang det er relevant og fordelagtigt at involvere skolerne.

En enkelt kommune nævner, at sundhedsplejen på skolen har fået det ind i deres årshjul og samtaler med eleverne, så det faktisk er sundhedsplejen på skolerne, der tager dialogen om fritidsaktiviteter og eventuelt fritidspas med de børn og unge (og deres familier), som ikke går til noget.

Foruden en omfattende kommunikativ indsats i forhold til at sikre kendskab til fritidspas – som kommunerne i øvrigt oplever i nogen grad bliver en mindre opgave over tid, efterhånden som samarbejdsaktører lærer ordningen at kende og vænner sig til at henvise til det – så arbejder vejlederne med mange forskellige elementer i dialogen mellem familier og foreninger. Et eksempel bliver beskrevet her:

"Jeg prøver så vidt muligt at klæde foreningerne på, til når der kommer nye, af de her navne, og hvem de er, og en klar besked om, hvor man skal gå ind henne på den skole i den gymnastiksal. Hvad er det for en dør? Fordi det er ikke altid synligt, så det kan også være, jeg har noget billedmateriale, jeg kan sende til forældrene med sådan en pil, der peger den her vej og sådan noget, fordi det er bare ikke altid lige til at finde ind eller finde den rigtige hal i et stort idrætskompleks.

Informant, kommune 7.

Et meget praktisk og konkret eksempel på de mange små, men tilsyneladende vigtige opgaver, der følger med rollen som fritidsvejleder i samarbejdet med andre aktører.

Erfarne kommuner tager hensyn til andre faggruppers øvrige arbejde

De erfarne kommuner virker til at have systematiseret samarbejdet med andre faggrupper og arbejder meget med at tage hensyn til deres dagsordener:

"Vi skal drive det sådan rent administrativt, men vi er afhængige af, at der er nogle fagpersoner, der løfter den her indsats. Derfor skal det passe ind i det arbejde, de i øvrigt gør omkring et barn eller en børnegruppe. Så det der med at få dem involveret og så også bruge de ressourcer, det tager at få orienteret omkring det."

Informant, kommune 16.

Kommunerne italesætter yderligere, hvordan de forsøger at gøre opgaven så nem for fagpersonalet som muligt ved at fordele arbejdsopgaverne. En kommune løser det ved at

benytte et afkrydsningsskema frem for at lægge op til, at fagpersonalet skal skrive prosa i ansøgningen, ligesom de har forståelse for, at personalet på skolerne har andre opgaver, som kræver deres tid og fokus:

”Hvordan kan vi gøre det lettere for dem? Vi laver en meget lettere model i forhold til, at man ikke skal beskrive noget, men sætte tre krydser for eksempel. Hvis der kommer et barn ind fra en fagperson, som ikke lige kan udfylde det skema der, så griber vi den, og så retter vi bare selv henvendelse til skolen.”

Informant, kommune 17.

Samme kommune fortæller om forståelsen for samarbejdspartnernes andre opgaver, men forsøger at få ordningen til at fungere, så det i princippet er fagpersonalet, der rekrutterer og indstiller til fritidspas:

”Der er så mange andre ting, som er skal-opgaver derude (...) hos lærerpersonalet og det pædagogiske personale derude. Det ved vi godt. Så vi ved godt, at det er os, der skal løbe, og det er os, der skal gøre det nemt for dem. Vi har hele tiden nogle briller på, der siger, at vi skal gøre vores tilbud så let og enkelt som overhovedet muligt.”

Informant, kommune 17.

”Vi har virkelig prøvet at gøre det nemt både for borgere og for vores kollegaer, som indstiller, altså så lave barrierer som muligt for at indstille det, så det ikke for dem er sådan for bureaukratisk og tungt.”

Informant, kommune 16.

Samlet set arbejder alle kommunerne tæt sammen med en lang række fagprofessionelle, som er tæt på børn og familier med behov for hjælp. De arbejder på at gøre indstillingsprocessen enkel, så det er muligt for flere forskellige aktørgrupper at håndtere indstillingsprocessen til fritidspas, og de ser sig selv som bindeleddet mellem fagpersonale, foreninger og familier.

De to kommuner uden fritidspas samarbejder især med BROEN

Flere af kommunerne samarbejder også mere eller mindre systematisk med organisationer som DGI, Red Barnet, Dansk Flygtningehjælp og BROEN, som nævnt flere steder tidligere i rapporten. De to kommuner uden fritidspas har ligefrem så gode erfaringer med at samarbejde med de lokale BROEN-afdelinger, at de foretrækker at støtte dem med ekstra økonomi frem for at oprette et kommunalt fritidspas:

”Hvis man skulle afsætte flere midler til det [fritidspas, red.], så ville jeg hellere give dem til BROEN, fordi de netop er i gang og har fået integreret deres navn. (...) Det kommer selvfølgelig også an på, hvor stærk en BROEN-afdeling man har det pågældende sted. Hos os har vi bare en megastærk lokalforening.”

Informant, kommune 19.

Én af kommunerne forestiller sig, at familierne har lettere ved at skulle modtage hjælp og økonomisk støtte fra en frivillig social forening frem for hos kommunen:

“Når der er nogle familier, der vælger at søge BROEN, så tror jeg ikke, de ser det som om, at de søger kommunen, så søger de en frivillig social forening og bliver ikke på samme måde måske sat i en eller anden kasse, fordi de så føler, at nu skal jeg ind og søge hos kommunen, og så bliver jeg registreret på en anden måde.”

Informant, kommune 19.

Undersøgelsen kan dog ikke sige noget om, hvordan familierne selv foretrækker forvaltningen af fritidspasset, ligesom ingen af de øvrige kommuner anser det for et problem, at de agerer vejleder med afsæt i en kommunal stilling.

Fremadrettet arbejde med fritidspas

Ser man på kommunernes tanker om det fremtidige arbejde med fritidspas, kommer der fire centrale emner på banen.

Fokus på 'det tredje ben' i forvaltningen af fritidspas

Mindst fem kommuner nævner, at de, foruden arbejde med den økonomiske del og vejledningsdelen af fritidspasset, også arbejder på det, de kalder for 'det tredje ben', som handler om dels at sikre foreningernes handleparathed, dels at sikre egnede tilbud til børn og unge, der har fritidspas. Handleparathed i foreningerne handler om, at foreningerne er klædt på til 'den gode velkomst' og generelt er rustet til at tage imod nye medlemmer (og familier), som måske ikke er så vant til at komme i en forening. En kommune italesætter det her:

“Én ting er, at vi gerne vil fange de unge mennesker og presse dem ud mod foreningerne, men er foreningerne også klar til at tage børn, som måske i en alder af 12 år gerne vil starte til fodbold? Hele den der med at opbygge kompetencer og kapacitet til at varetage de her børn, som måske er lidt anderledes end den gængse foreningsbruger. Det er jo bare et helt spor i sig selv, som ligger ved siden af det her. Det er noget, vi tit snakker om, og der må jeg være ærlig at sige, at jeg ikke tror, der er særlig mange, der sådan har vildt meget fokus på det, desværre. Vi snakker meget om kontingentpas og fritidsvejledning, men hvad med foreningskapacitet? Altså det burde jo næsten være det tredje ben i det der (...) Der er noget økonomi, der er noget omkring fysisk vejledning, og så er der noget omkring parathed i foreningen. Og de tre ben er lige vigtige.”

Informant, kommune 11.

Foruden fokus på foreningernes handleparathed, har andre kommuner opnået erfaringer i forsøget på at udvikle nye, mere inkluderende tilbud i samarbejde med lokale foreninger, der passer til nogle af de målgrupper, som kommunerne rekrutterer til fritidspas. Det kan dog være et langt sejt træk at starte nye tilbud:

“Så var jeg jo også involveret i nogle forskellige projekter, hvor vi prøver at hjælpe foreninger for eksempel til at starte nogle hold op, som har nogle sådan tilpassede hold eller fokus på nogle målgrupper i en eller anden form, eller samarbejde mellem foreninger og institutioner eller SFO eller skoler, og hvad det kan være. Der har jeg ligesom også et ben ind i det. Altså én ting er at starte det op, men så at få børnene ind i det og fortsætte i aktivitet er også en ting.”

Informant, kommune 7.

”Vi har sat en lille del af budgettet af til at lave noget for den større gruppe af unge, som manglede lidt aktiviteter her i [navn på kommune, red.], og hvad kunne være interessant, når man er et ungt menneske? Så vi prøvede at lave sådan et træningshold lidt mere åbent, og der kom slet ikke nogen tilmeldinger. Det er en svær målgruppe at ramme både i forhold til fastholdelse, at finde ud af, hvad der kunne være interessant at dyrke og i hvilken form? Altså skal det være på ugentlig basis? Skal det være lidt mere event? Hvad skal det være? Der er vi altså bare langt fra med nogle erfaringer der. Og det projekt, vi lavede der, det faldt helt til jorden.”

Informant, kommune 3.

En fjerde kommune nævner, at de med midlerne fra Socialstyrelsen ville sætte skub i samarbejdet med foreningerne ved at invitere til forskellige arrangementer og kurser med fokus på udvikling af foreningernes handleparathed:

”Det har pga. for få tilmeldinger ikke været muligt at afholde alle de prøvehandlinger, der var budgetteret med indenfor perioden. Dette gælder både arrangementer for frivillige fritidsguider og foreningskurser om ”Den gode velkomst”.

Informant, kommune 12.

Kommunerne oplever altså på forskellig vis et behov for (videre)udvikling af tilbud eller udvikling af foreningerne i forhold til at blive mere inkluderende, som det tredje ben, der supplerer de to øvrige ben i form af økonomisk støtte og vejledning. Men baseret på de ovenstående erfaringer kan det være et langt sejt træk både at starte helt nye tilbud op i samarbejde med de lokale foreninger og at arbejde med foreningsudvikling.

Det tredje ben er i princippet kommunernes forsøg på at samarbejde med og skubbe på det lokale foreningsliv og deres evne til at tage imod børn med behov for hjælp, men spørgsmålet er måske, om det er en kommunal fritidsvejleders rolle, eller om det netop er her, hvor hovedorganisationerne mange steder allerede spiller en central rolle og eventuelt fremadrettet kan spille en endnu mere fremtrædende rolle? I den forbindelse nævner flere kommuner, at de allerede samarbejder tæt med DGI.

Fritidspas til andet end idræt

Flere kommuner nævner, at de allerede på nuværende tidspunkt støtter bredt til fritidslivets aktiviteter, så længe aktiviteterne foregår i folkeoplysende foreninger. En kommune nævner i forlængelse af udfordringen med at finde passende tilbud til unge, at de ønsker at arbejde videre med en bredere palette af aktiviteter, som er det andet tema i det fremadrettede perspektiv:

”Det er noget, vi arbejder på, at få den ændring ind, at vi godt kan støtte aktiviteter i vores egne institutioner. Det er noget af det, som – hvis vi får det forankret i budgettet – selve fritidspasmidlerne, at det nok ville åbne lidt bedre muligheder.”

Informant, kommune 7.

Samme kommune fortæller videre om støtte til f.eks. musik, teater og andre kreative aktiviteter:

”Vi støtter til alle godkendte folkeoplysende foreninger. Så hvis vi har en forening, der laver musik eller krea eller teater, så kan fritidspasset sagtens bruges til det. Vores udfordring i kommunen er, at vi ikke har så meget af den slags aktiviteter organiseret i en folkeoplysende forening. Det er noget, jeg arbejder på. Vi har en musikskole, og vi har billedskole, vi har nogle forskellige ting, som er organiseret under kommunen, så det er kommunale institutioner. Det kan vi ikke give fritidspas til, som det er nu, og det vil nok også kræve en form for nytænkning af den støtte, vi allerede giver her fra kultur og fritid ud til institutionerne. Altså hvordan økonomien sådan overordnet er imellem institutionerne og kultur- og fritidsforvaltningsområdet.”

Informant, kommune 7.

Generelt er det interessant, at kommunerne oplever, at det er udfordrende at støtte deltagelse i de mere kreative og musiske fritidsaktiviteter, som ofte er forankret kommunalt frem for i en folkeoplysende forening, hvorfor det organisatoriske ophæng bliver en strukturel barriere ift. denne type fritidsaktiviteter. En enkelt kommune nævner også, at de ikke på nuværende tidspunkt giver støtte til kommercielle aktiviteter, men at de overvejer, hvorvidt de bør støtte medlemskab til f.eks. en kommerciel danseklub, som de ser som noget andet og mere fællesskabende end et medlemskab til et kommercielt fitnesscenter.

Dertil arbejder en kommune på at udvide støttemulighederne til også at gælde sommerferieaktiviteter, som mange andre børn tilmelder sig:

”Vi har lige nu noget sommer-aktivitetscamp på tale også i forbindelse med fritidspasset, fordi der jo netop er fodboldskole, der er aquacamps osv. Vi kunne ligesom godt tænke os, at der var et andet slags tilbud i sommerferien til de her børn.”

Informant, kommune 2.

En af de erfarne kommuner har dertil skabt en ordning, hvor de har mulighed for at sende 12 unge på et betalt efterskoleophold årligt. Det er også et eksempel på, hvordan arbejdet med fritidspas breder sig til mere og andet end at tildele støtte til folkeoplysende idrætsforeninger i lokalområdet. Samlet set er det udtryk for kommunernes arbejde med hele tiden at optimere deres indsatser for at understøtte adgangen til fællesskaber for de børn og familier, som de er i dialog med gennem deres arbejde.

Fokus på gentagen støtte vs. engangsstøtte

Et tredje tema under de fremadrettede perspektiver vedrører et dilemma mellem at tildele støtte til de samme personer flere gange vs. at bruge midlerne på nye ansøgere. De fleste af de interviewede kommuner tillader gentagen støtte, men det skyldes primært, at de indtil videre har økonomi nok i puljen, mens de forestiller sig, at det ikke er tilfældet fremadrettet på baggrund af den øgede mængde af ansøgninger de sidste par år:

”Og der er heller ikke som sådan nogen fastsat grænse for, hvor mange gange man kan få genansøgt for sit barn. Det kan jo godt give lidt udfordringer i forhold til, om det så er de samme, der ligesom bliver ved med at være i ordningen, og til sidst er der ikke flere midler til at tilbyde støtte til dem, der ikke allerede går til noget. Men som jeg kan se på tallene fra de her sidste par år, hvor vi har kørt det, så er det stadig, altså to tredjedele af

dem, der er med, er nye, der kommer ind. Så selvfølgelig er der nogle, hvor det stadig er relevant, fordi forældrenes økonomiske situation ikke har forandret sig."

Informant, kommune 7.

Kommunen her oplever, at ca. en tredjedel er genansøgere, mens en anden kommune nævner, at de har op mod to tredjedele genansøgere. Kommunen i det næste citat uddyber dilemmaet, særligt når de tildeler støtte til børn hvis forældres situation ikke ændrer sig over tid:

"Jeg synes det her dilemma, vi har det ikke endnu i [navn på kommune, red.], men altså dilemmaet omkring genindstillinger. Det er også noget, jeg tænker andre kommuner potentielt står med på et tidspunkt. Hvis forældrene er tildelt førtidspension eller er langtidssygemeldt eller sådan. Der er bare nogle situationer, der ikke nødvendigvis ændrer sig, og som giver et kontinuerligt behov for støtten. Så det handler om at finde balancegangen mellem, hvor man skærer kagen og sørger for, at man stadig har nogle midler til dem, der stadig har brug for det, men også plads til, at nye kan komme ind.

Informant, kommune 7.

En kommune, som kun tillader støtte i ét år, vil gerne indføre en model, hvor der er delvis egenbetaling fra forældrene, så fritidspas fremadrettet kan række til flere børn, men de løber her ind i en række administrative udfordringer, som endnu ikke er løst:

"Vi vil gerne have noget forældrebetaling. Det er rigtig svært at få det til at lykkes i praksis. Altså, det bliver enormt administrativt tungt at bede om delvis betaling eller noget andet. Så ja, i praksis er det ofte, at de får dækket det hele, fordi det er det, der kommer til at tage kortest tid for mig, fordi jeg er lidt den eneste, der arbejder med det. Og hvis jeg gerne vil vejlede meget, jamen så skal jeg skære ned et andet sted, så det er sådan lidt en afgrænsning af, hvor meget tid jeg har."

Informant, kommune 6.

En anden kommune har allerede erfaring med egenbetaling, men ikke nødvendigvis ud fra en anbefalelsesværdig metode, da det pålægger kassererne i den frivillige forening et ekstra arbejde, som informanten her selv erkender:

"Men ellers så har vi nogle gange bedt dem, kassererne, splitte en faktura op, så vi betaler 700 kr. og borgeren betaler 150 kr., men det er ikke en holdbar løsning at lægge det over til kassererne. Jeg ved ikke, men jeg kunne være nysgerrig på systemer, der kunne understøtte den gode løsning."

Informant, kommune 8.

Kommunen fra forrige citat nævner videre, at de fremadrettet overvejer at opstille mere konkrete kriterier for, hvem der kan søge, f.eks. udelukkende familier på overførselsindkomst, for at kunne håndtere det stigende antal ansøgere. Hidtil har de ikke haft en fast grænse: "Det kunne være ét kriterium for netop at få sorteret nogle fra, for hvem det her bare er nice to have for need to". Dette vil i praksis betyde, at kommunen går væk fra en mere tillidsbaseret tilgang i støtten til en model, der kræver opsyn med forældrenes økonomiske situation.

Endelig er der flere kommuner, som kun tildeler støtte i ét år, men som henviser til samarbejde med BROEN, som hjælper til og arbejder på at finde midler til børn og unge, som fortsat har brug for et fritidspas efter én sæson:

”Man kan få dækket kontingentet i et år. Så har vi lavet en samarbejdsaftale med BROEN her i [navn på kommune, red.], så dem, som har været igennem kommunal fritidspas, de bliver automatisk godkendt til et år mere ved BROEN. Så, har man været igennem kommunens fritidspas, så har vi sådan en udslningsordning. Sådan, så man bliver ført over i en mere langsigtet løsning ved BROEN, og det hjælper jeg også familierne med at forstå, at nu går de over til BROEN.”

Informant, kommune 4.

Kommuner, der henviser til BROEN, anser altså den kommunale ordning og selve vejledningsfunktionen som en kommunal ’opstartsordning’, hvor de hjælper i gang, mens den vedvarende støtte skal findes hos BROEN.

En kommune, som ikke har afsat økonomi til vejlederfunktionen efter udløb af midler fra Socialstyrelsen, vurderer, at dette vil få konsekvenser for nogle familiers mulighed for genansøgning, selvom kommunen i princippet tilbyder fritidspas til mere end én sæson:

”Der vil ske et frafald i de børn og unge samt forældre, som er blevet hjulpet kontinuerligt i fritidspasordningen. Det er de allermest ressourcetsvage familier, der indgår i fritidspasordningen, som vil møde denne udfordring. Det drejer sig om 20-30 familier, som vi taber ved nedlukning af muligheden for en håndholdt indsats.”

Informant, kommune 13.

Udsagnet her kommer fra en relativt lille kommune, og 20-30 familier lyder måske ikke af så meget, selvom der kan være flere børn pr. familie med behov for hjælp til fritidspas og vejledning. Der ligger dog formentlig værdifuld viden for kommunen i at få identificeret konkret, hvor der kan være behov for kontinuerlig støtte, og eventuelt mulighed for at få andre fagprofessionelle i kommunen til at tage over på vejledningsfunktionen nu, hvor der ikke længere er økonomi til at have en vejleder ansat.

Håndholdt dataindsamling

Et sidste perspektiv i forhold til det fremadrettede arbejde handler om kommunernes data på, hvem de hjælper med fritidspas og fritidspassets betydning. Det er egentlig ikke et tema, kommunerne selv italesætter som noget, de skal håndtere anderledes, eller som er en udfordring, og derfor gør denne rapport blot opmærksom på, at adgangen til denne viden foregår meget håndholdt. En kommune fortæller, at de forsøger at kontakte samtlige modtagere af fritidspas telefonisk:

”Altså det er ikke muligt at komme med noget data på det [effekten af vejlederfunktionen], fordi det har vi ikke. Eller, vi har ikke opgørelser på medlemsniveau fra foreningerne. Men det er jo klart, at jeg får tilbagemeldinger fra forældre, når jeg laver opfølgninger, når fritidspasset står til at udløbe. Så der har jeg en dialog med forældrene om, hvordan går det, og er det stadig fedt at gå til fodbold, eller hvad det nu måtte være, og skal vi finde ud af andet? (...) Der er selvfølgelig dem, man aldrig får hul igennem til

eller kontakt til, selvom man prøver at ringe og skrive og alt muligt. Så der er jo nogle, man ikke ved, hvor de ender henne. Men dem, jeg får hul igennem til, de er jo enormt glade for at få den støtte både økonomisk, men også bare rent sådan faktisk at finde ud af, hvordan foregår det? Hvordan får jeg tilmeldt? Hvordan får vi altså styr på alle de der småting?"

Informant, kommune 7.

Den telefoniske kontakt er på mange måder både meningsfuld og indsigtsfuld for både familierne og vejlederne og kan samtidig være med til at sikre, at familien også får tilmeldt sit barn næste sæson. Samtidig kan kvalitative data være mindst lige så væsentlige som kvantitative data, hvilket man også skal huske på i den kommunale afrapportering. Men det illustrerer samtidig det potentielt store arbejde som fritidsvejleder, når der i nogle kommuner bliver uddelt i omegnen af 200 fritidspas eller mere årligt.

Samtidig har kommunerne ikke et systematisk overblik over, hvor mange børn der fortsætter på et hold en hel sæson efter at have modtaget et fritidspas, men sådanne data har man heller ikke i forhold til andre børn og unge, hvis forældre selv har betalt for kontingentet.

Generelt findes der heller ingen gode data på effekten af fritidspas på længere sigt. Hvilken betydning har fritidspasset f.eks. fem eller ti år ude i fremtiden for de børn og unge, der kommer i gang med en aktivitet vs. de børn og unge, som man ikke får hjulpet?

En af de fire kommuner med flere års erfaring italesætter en 'oplevet langsigtet effekt' af fritidspas:

"Det er virkelig livsbekræftende og fantastisk at hjælpe så mange mennesker, der har gavn af at komme i gang og få forbindelser ud til andre børn og holde sig i nogle gode fællesskaber. Det giver adgang, nogle gange, til fritidsjob, og det giver adgang til alt muligt. Lige pludselig så hjælper de selv til i en forening, og lige pludselig så kommer de på gymnasiet. Det er i hvert fald en vigtige faktor i de unge menneskers liv."

Informant, kommune 15.

Sådanne personlige beretninger illustrerer de potentielle effekter, selvom der ikke findes systematiske analyser heraf. Spørgsmålet er da også, om det overhovedet er relevant at beskæftige sig med langsigtede effekter, hvis modtagerne af fritidspas er glade for det nu og her? Er det i princippet en succes i sig selv, at mange modtagere af fritidspas ønsker at genansøge? Og hvordan hænger det i så fald sammen med, at et flertal af kommuner med fritidspas kun tillader mulighed for fritidspas til én sæson? Sådanne spørgsmål kan være relevante at drøfte fremadrettet.

Opsummering på erfaringer med fritidspas

Del 2 af rapporten giver indsigt i erfaringerne med fritidspasordningen i 14 danske kommuner, som har modtaget støtte fra Socialstyrelsen i perioden 2021-2023, suppleret med erfaringer fra fire kommuner, der har haft fritidspas i længere tid, samt to kommuner uden fritidspas.

Erfaringer fra kommunerne

Kommunerne har generelt positive erfaringer med fritidspasordningen. Flere kommuner fremhæver, at modtagere ofte genansøger om fritidspas, hvilket indikerer en positiv effekt. Antallet af ansøgninger er steget over tid i takt med, at kendskabet til ordningen er blevet større blandt samarbejdsaktører og målgrupper med behov for støtte og vejledning.

Centrale styrker – vejlederfunktionen

Den største styrke ved fritidspasordningen er vejlederfunktionen, som anses som afgørende for implementeringen. Vejlederne hjælper med at rekruttere børn og unge til fritidsaktiviteter og sikrer, at de får den nødvendige støtte, og de har samtidig en central rolle i at skabe forbindelser, kendskab og opbakning på tværs af forvaltningsområder og fagpersoner.

Centrale udfordringer - administration

Administrationen af fritidspas er relativt omstændelig. Kommunerne har forskellige tilgange til, hvem der skal ansøge om fritidspas, og hvordan ansøgningsprocessen skal håndteres. Nogle kommuner opfordrer familierne til selv at ansøge, mens andre overlader ansvaret til foreningerne eller fagprofessionelle. Kommunerne har svært ved at se, hvordan de hver især kan gøre processerne mindre omstændige, ligesom de finder det vanskeligt at lære af hinandens tilgange, fordi de oplever, at de kommunale forskelle i f.eks. størrelse medfører forskellige tilgange i forvaltningen af fritidspasset. Rapporten foreslår, at man på tværs af kommuner kan arbejde med at synliggøre de forskellige steps og mere tværgående se på, om der kan være rum for optimerede tilgange i arbejdet med fritidspas.

Blandt de erfarne kommuner, men egentlig også blandt flere af de øvrige kommuner, italesættes arbejdet med fritidspas ud fra en 'tillidsbaseret tilgang'. Det vil sige, at kommunerne ikke tjekker op på familiernes økonomi forud for tildeling af støtte, men sparer på nogle af de administrative byrder, der kan ligge heri. De oplever, at en tillidsbaseret tilgang lønner sig, selv hvis de indimellem tildeler fritidspas til en familie, som i princippet godt selv kunne have råd.

Målgrupper

Fritidspas hjælper primært familier på overførselsindkomst og familier med ikke-vestlig baggrund. Børn i alderen 7-12 år er den største målgruppe, mens det er udfordrende at rekruttere både de helt små børn samt unge i alderen 15-18 år. Kommunerne ønsker fremadrettet at finde gode løsninger til også at kunne hjælpe et bredere aldersspænd, men har indtil videre ikke særligt gode erfaringer med at opstarte nye indsatser henvendt til de unge. Én kommune nævner som succeshistorie, at de lykkes med at hjælpe unge til mere nicheprægede aktiviteter.

Vejlederfunktionen

Vejlederrollen varierer på tværs af kommunerne, både i forhold til organisatorisk ophæng, antal timer og omfanget af vejledning. De fleste vejledere er ansat i kultur- og fritidsforvaltningen, selvom enkelte kommuner reflekterer over, at der kan være fordele i at forankre ordningen i forvaltninger, der i forvejen arbejder tættere på børn og familier med behov for hjælp. Enkelte kommuner har i den forbindelse god succes med at have stillingen som vejleder forankret på en skole.

Vejlederfunktionen har været meget meningsfuld for samtlige kommuner, og 11 ud af de 14 kommuner har da også fastforankret stillingen på det kommunale budget. De sidste tre kommuner har ikke helt valgt at stoppe ordningen, men arbejder på løsninger med at få integreret rollen som vejleder hos forskellige grupper af fagprofessionelle, eller finansiere BROEN, som arbejder med kontingentstøtte lokalt. De to kommuner, som aktuelt ikke har et fritidspas, fremhæver, at de har valgt at støtte BROENs lokalafdelinger med ekstra midler og forestiller sig også at sende pengene i retning af BROEN, hvis de skulle finde flere midler til f.eks. en vejlederfunktion.

Omvendt kunne kommuner med mange års erfaring, samt de 11 kommuner, som har fået vejlederfunktionen forankret i kommunen, ikke forestille sig at undvære denne funktion. De anser det for afgørende i forhold til at koordinere dialog mellem foreninger, fagprofessionelle og familier. De erfarne kommuner har tilmed forankret deres funktion med 'træffetid' på faste steder og tidspunkter, så borgerne kan komme til dem som en mulighed for at kunne hjælpe endnu flere børn og familier med fritidspas.

Samarbejde med aktørgrupper

Kommunerne samarbejder med skoler, pædagoger, SSP, familierådgivere, socialrådgivere og sundhedsplejen. Samarbejdet med skolerne kan være udfordrende, da lærerne kan se det som en ekstra opgave oveni mange andre opgaver. I den forbindelse anbefaler rapporten, at man mere overordnet i kommuner med fritidspas ser på, hvordan man bedst muligt etablerer samarbejde med skolerne for undgå unødigt belastning af skolens personale. Her nævner nogle kommuner, at de forsøger at tilpasse sig skolernes årshjul, mens en enkelt kommune har fået arbejdet med fritidspas inkorporeret i sundhedsplejens samtaler med eleverne på skolerne.

Fremadrettet arbejde

Kommunerne italesætter fire centrale emner for det fremtidige arbejde med fritidspas:

1. **Fokus på 'det tredje ben':** Kommunerne arbejder på at udvikle foreninger og i samarbejde med dem at udvikle tilbud, der egner sig til målgrupperne, og ser i visse tilfælde dette aspekt for lige så væsentligt som arbejdet med vejledning og økonomisk støtte til kontingent.
2. **Støtte til fritidsaktiviteter mere bredt:** Kommunerne ønsker at støtte aktiviteter som musik, teater og kreative tilbud, dvs. bredere end idræt, og det kan i nogle kommuner være svært pga. manglende tilbud organiseret som folkeoplysende. Disse kommuner overvejer, om de i stedet skal åbne for støtte af kommunale tilbud.
3. **Gentagen støtte vs. engangsstøtte:** Kommunerne italesætter et potentielt dilemma, der går på, hvordan de bedst kan balancere mellem at støtte de samme personer flere gange og at hjælpe nye ansøgere. Generelt oplever kommunerne stor interesse for at genansøge efter at have fået tildelt støtte én gang, hvilket også tolkes som et tegn på succes. Men samtidig forudser kommunerne, at der med den stigende tilslutning til fritidspasset bliver behov for at skulle prioritere i støtten fremadrettet.
4. **Håndholdt dataindsamling:** Kommunerne indsamler data om tildelinger af fritidspas på lidt forskellig vis i kommunerne, og ofte gennem meget håndholdte tilgange som f.eks. telefonisk kontakt med modtagerne. Rapporten stiller her spørgsmålstejn ved behovet for adgang til data om fritidspassets effekter på længere sigt, som aktuelt kan være meget vanskeligt at tilvejebringe.

Samlet set viser analysen, at fritidspasordningen har haft en positiv indflydelse på både modtagerne og de fagprofessionelle på tværs af de 14 kommuner. Der er dog behov for at optimere administrationen og samarbejdet med især skolerne samt at udvikle tilbud eller indsatser, der i højere grad lykkes med rekruttering af unge målgrupper.

De fire erfarne kommuner har især fokus på at tildele støtte ud fra en tillidsbaseret model for at sikre smidighed i forvaltningen, ligesom de fokuserer på deres koordinerende rolle i tæt samarbejde med en lang række af fagprofessionelle, som i praksis har forankret opgaven med at henvise til fritidspas.

De to kommuner uden fritidspas henviser til gode samarbejder med BROEN og ser derfor ikke behov for en kommunal fritidspasordning, men de har opmærksomhed på gode løsninger, særligt i forhold til behovet for fritidsvejledning.

Afrunding

Børn og unges fritidsdeltagelse er ulige fordelt i Danmark. Uligheden er tilmed strukturelt betinget, og andelen af børn og unge, der dyrker sport eller motion, varierer på tværs af kommuner afhængig af kommunens socioøkonomiske indeks. Inden for sundhed taler man ligefrem om geografisk ulighed i sundhed, hvor man helt ned på lokalområder kan identificere, hvor beboerne har en mere eller mindre sund og aktiv livsstil.

Dette betyder samtidig, at det giver rigtig god mening også at arbejde strukturelt med løsninger på uligheden. Ét af de strukturelle tiltag, som man i Danmark forsøger at implementere på kommuneniveau, er fritidspas. En ordning, som skal sikre, at alle børn og unge, uanset baggrund, kommune eller lokalområde, har mulighed for at deltage i aktive fritidsfællesskaber. På nuværende tidspunkt er fritidspasset dog ikke et kommunalt krav. Kommunerne bestemmer altså selv, om de ønsker at have sådan en ordning, samt hvilken form og størrelse ordningen skal have.

Der har dog af flere omgange været politisk bevågenhed om fritidspasset samt et pres fra forskellige organisationers side i forhold til at sikre, at alle kommuner tilbyder fritidspas.

Denne rapport har set nærmere på udbredelsen af fritidspas samt dykket ned i erfaringer i arbejdet med fritidspas.

Rapportens del 1 viser, at kommunerne efterhånden er godt med, når det kommer til at have et kommunalt fritidspas. Hele 84 kommuner angiver at have et sådant i 2024, hvilket er en markant stigning fra 62 kommuner i 2021. Dertil har 35 kommuner nu en kommunalt ansat fritidsvejleder (hel- eller deltidsstilling), som arbejder på forskellig vis med understøttelse og udbredelse af den økonomiske del af fritidspasset.

Fritidsvejledningen er med til at øge antallet af uddelte fritidspas, og i gennemsnit uddeler kommuner med vejledning 12 fritidspas mere pr. 10.000 borgere end kommuner uden vejledning.

Erfaringerne fra de kommuner, som har bidraget med indsigt til rapportens del 2, viser dog, at det kan være meget vanskeligt at udlede konkrete metoder eller tilgange, som virker mere eller mindre meningsfulde. Som i mange andre undersøgelser kan man også i denne sammenhæng konkludere, at kommunerne er vidt forskellige, gør tingene forskelligt og derfor i sidste ende står med forskellige erfaringer.

Alligevel er der dog elementer, som kan trækkes ud af analysen på tværs af de 14 kommuner med støtte fra Socialstyrelsen til udbredelse af fritidspas og fritidsvejledning, som, suppleret med indsigter fra både kommuner med mange års erfaring og kommuner, som slet ikke har et fritidspas, tegner overskrifterne til den centrale læring, der fremkommer i denne rapport.

Positiv erfaring med fritidsvejledning

Kommunerne har generelt positive erfaringer med fritidspasordningen, og i særlig grad vejlederfunktionen. Mange børn og unge, der har modtaget fritidspas, ønsker at genansøge, hvilket indikerer en positiv effekt.

Vejlederfunktionen fremstår dertil som den største styrke ved ordningen, da det hjælper med at sikre, at børnene bliver integreret i fritidsaktiviteter. Vejlederne spiller en central rolle i at identificere målgrupper med behov, sikre samarbejde med aktører, der kan hjælpe med denne opgave samt i forhold til at guide og støtte familierne.

Man kan på den baggrund konkludere, at fritidsvejledning er en meget central funktion i kommunerne, og flere kommuner giver udtryk for, at fritidspasordningen ikke er bæredygtig uden.

Efterspørgsel på gode administrative løsninger

Administrationen af fritidspas kan være tidskrævende og kompleks. Kommunerne har forskellige tilgange til, hvem der skal ansøge om fritidspas, og hvordan ansøgningsprocessen skal håndteres. De reflekterer løbende over, hvorvidt procedurerne kunne være anderledes, og om der mon findes bedre løsninger i andre kommuner. Samtidig tildeler mange kommuner støtte ud fra en 'tillidsbaseret tilgang'. Alternativet til en tillidsbaseret tilgang er ikke beskrevet, men der bliver reflekteret over, at det vil kræve ekstra administration, som ikke nødvendigvis opvejer risikoen ved at tildele støtte uden at tjekke op på familiernes økonomi.

Flere kommuner anerkender, at man ikke kan komme uden om en vis administration, og at det er en del af arbejdet med fritidspas, men rapporten anbefaler, at der på tværs af kommuner bliver set på de forskellige steps i procedurerne fra kontakt med familier frem mod tildeling af fritidspas for eventuelt at identificere led, hvor man kan skrue ned for den administrative belastning.

Fritidspas er primært for familier på overførselsindkomst eller med ikke-vestlig baggrund

Kommunerne nævner, at både den økonomiske del samt vejledningskræfterne langt overvejende går til familier, hvor én eller begge forældre er på overførselsindkomst, og/eller hvor forældrene kommer fra et ikke-vestligt land. I mindre omfang kan der også være børn med forskellige vanskeligheder, som primært har behov for vejledning til at finde egnede tilbud.

Primært børn i alderen 7-12 år modtager fritidspas

Modtagerne af fritidspas er hovedsagligt i den yngste skolealder. Kommunerne er udfordret på at hjælpe både yngre og ældre aldersgrupper, og det er især de ældre aldersgrupper, som de har fokus på at lykkes bedre med fremadrettet. De oplever, det kan være svært at rekruttere teenagerne, dels fordi det kan være særligt vanskeligt at starte på en ny aktivitet i den alder, dels fordi forældrene ikke længere er så meget inde over deres børns fritidsaktivitet.

Succes i samarbejdet med andre fagprofessionelle

Fritidsvejlederne samarbejder bredt med mange typer af fagprofessionelle, og nævner specifikt skoler/lærere, fritidspædagoger, familierådgivere, socialrådgivere og sundhedsplejen som de mest centrale aktører. De fagprofessionelles mulighed for at henvise til en fritidsvejleder eller et fritidspas opleves som et ekstra redskab i deres arbejdsmæssige værktøjskasse.

Dertil har kommunerne et tæt samarbejde med foreningerne, som skal modtage børn og unge med fritidspas. Især skoler bliver nævnt som en faggruppe, der kan være vanskelig at samarbejde med, ikke fordi skolerne eller lærerne ikke synes fritidspas er en god ide, men mere fordi de i forvejen har mange andre 'skal-opgaver' på deres bord.

Rapporten anbefaler derfor at sætte særligt fokus på, hvad der skal til for at sikre meningsfuld involvering af- og samarbejde med skoler i fremtiden. Kommuner med flere års erfaring nævner f.eks., at de forsøger at tilpasse sig skolerne og lærernes øvrige opgaver, ligesom en kommune nævner, at de ikke samarbejder direkte med lærerne, men er lykkedes med at få sundhedsplejen på skolerne til at tale fritidspas i deres dialog med eleverne.

Fremadrettet arbejde

Alle kommunerne arbejder løbende med at sikre gode løsninger og optimere arbejdet med at hjælpe alle børn og unge til et aktivt fritidsliv. Selv de to kommuner uden et kommunalt fritidspas har meget fokus herpå, og tildeler økonomi til en frivillig social forening som BROEN, der varetager arbejdet med at tildele kontingentstøtte til børn med behov. Kommunerne nævner dog især tre centrale områder, foruden den løbende refleksion over mere smidige administrative arbejdsgange, hvor de vil sætte ekstra fokus i de kommende år:

Det tredje ben: Kommunerne arbejder på at udvikle foreningernes evne til at tage imod børn og familier med fritidspas og skabe nye, mere inkluderende tilbud, der passer til målgrupperne. Dette bliver set som et vigtigt supplement til de to øvrige ben: fritidspas og vejledning.

Bredere støtte: Der er et ønske om at udvide støtten til også at omfatte ikke-idrætslige aktiviteter og sommerferieaktiviteter. Lige nu er det primært muligt at støtte idrætsaktiviteter, fordi andre aktiviteter som musik og kreative fag ofte er organiseret kommunalt, og derfor ikke kan gives støtte til gennem fritidspasset.

Gentagen støtte: Kommunerne overvejer, hvordan de bedst skal balancere mellem at give støtte til nye ansøgere og genansøgere fremadrettet, fordi de oplever et øget antal børn og unge, som efterspørger fritidspas efterhånden som ordningen bliver implementeret, og kendskabet til ordningen stiger. Kommunerne overvejer derfor forskellige tiltag for at sikre tildeling af støtte fremadrettet. Mens nogle kommuner støtter i ét år og derefter samarbejder med BROEN om fortsat støtte, arbejder andre kommuner på at indføre en delvis egenbetaling eller at stramme kriterierne væk fra en tillidsbaseret støttetilgang mod en mere snæver tildeling baseret på familiens økonomi.

Fritidspasset suppleres af andre støttemuligheder

Samlet set viser erfaringerne fra denne undersøgelse, at fritidspas og ikke mindst fritidsvejledning fremstår meget meningsfuldt for de kommuner, der har ordningen forankret. De oplever stigende tilslutning i antallet af ansøgere samt genansøgere fra år til år.

I en gennemsnitskommune bliver der lige nu uddelt 225 fritidspas årligt til en pris på knap 300.000 kr. pr. kommune (baseret på besvarelser fra et udpluk af kommunerne, som gennemgås i rapportens del 1).

Dertil kommer støtteordninger fra organisationer i civilsamfundet, som f.eks. BROEN Danmark i 35 kommuner og de nationale ordninger fra Dansk Flygtningehjælp (Fritidspuljen) og DGI (Foreningsliv for alle-ordningen), som bl.a. er finansieret af fonde og samarbejder med private virksomheder.

Fra sommeren 2025 iværksættes også det såkaldte fritidstillæg, som er en rettighed for børn i kontanthjælpssystemet, der kan få udbetalt 450 kr. skattefrit pr. måned¹¹. Fritidstillægget kan gå til fritidstilbud, kulturtilbud, sociale arrangementer eller udstyr til uddannelse. Det er på nuværende tidspunkt uvist, i hvilket omfang familier med sådanne muligheder overhovedet selv kender til eller kommer til at få aktiveret denne mulighed. I betragtning af, at vejlederfunktionen betyder meget i forhold til at aktivere fritidspas, kunne man også forestille sig, at vejledning bliver centralt i forhold til at aktivere fritidstillægget. Der er da også knyttet en statslig pulje på 10 mio. kr. årligt til fritidstillægget, som netop går til følgeordninger, som civilsamfundsorganisationer kan søge, så de også kan understøtte børn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter.

I forlængelse heraf bliver det ligeledes interessant at følge brugen af kulturpas, som er et forsøg med at tildele 2.000 kr. til unge 18-29-årige uden job og uddannelse, som de kan benytte til forskellige fællesskabende kultur-, forenings- og idrætsaktiviteter¹². Er der også her behov for vejledning og proaktiv håndsrækning til de unge for at få udbredt kendskabet og aktiveret kulturpasset i praksis?

Er fritidspas vejen til mindre ulighed i børn og unges fritidsliv?

Spørgsmålet er dog, i hvilket omfang de mange kommuner og organisationers arbejde og økonomi bærer frugt og resulterer i mindre ulighed på samfundsniveau? Vil der fremadrettet komme en højere deltagelse i fritidslivets aktiviteter blandt børn og unge, som kommer fra familier, der er udfordret på økonomi eller andre parametre?

Det vil tiden vise, men det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at se en systematisk sammenhæng mellem kommuner med- og uden fritidspas eller med- og uden vejledning og den overordnede idrætsdeltagelse blandt børn og unge eller graden af ulighed i idrætsdeltagelse på tværs af målgrupper i disse kommuner¹³. Det skyldes formentlig en lang række faktorer, som gør det vanskeligt at opstille et så simpelt regnestykke, ligesom

¹¹ [Notat](#) om fritidstillæg.

¹² [Nyskabende aftale på plads om kulturpas](#)

¹³ Analyser baseret på Danskernes motions- og sportsvaner 2020 og 2024 (endnu ikke publiceret).

analysen tydeliggør, at kommuner uden fritidspas ikke nødvendigvis betyder, at de ikke hjælper børn og unge med behov til fritidsaktiviteter. De gør det blot på andre måder end via et decideret fritidspas.

Rapporten rejser dertil spørgsmålet, om det overhovedet er relevant at beskæftige sig med sådanne beregninger af årsagssammenhænge eller langsigtede effekter, når kommuner med fritidspas og fritidsvejledning på daglig basis kan se, hvor mange de hjælper, og at disse familier er glade for muligheden nu og her? Er det i princippet en succes i sig selv, at mange ønsker at modtage et fritidspas og tilmed ønsker at genansøge?

Under alle omstændigheder understreger erfaringerne med fritidspas i denne undersøgelse, at mange af de målgrupper, som ikke af sig selv tilmelder sig et lokalt fritidsfællesskab, ikke bliver hjemme på grund af manglende interesse. Lykkes man i kommunerne med at stå på tre ben (at have inkluderende, tilgængelige tilbud, at understøtte med vejledning og økonomi), så vil mange faktisk gerne være en del af de lokale fritidsfællesskaber. I forlængelse heraf giver kommunernes erfaringer med vejlederfunktionen anledning til at overveje, om denne ligefrem fremstår som det allervigtigste element som den faciliterende rolle, der er med til at skubbe på forskellige indsatser lokalt?

Bilag 1. Oversigt over fritidspas i danske kommuner

Kommune	0= ingen, 1= fritidspas, 2= fri-tidspas og vejledning	Kommune	0= ingen, 1= fritidspas, 2= fritidspas og vejledning
Albertslund	1	Langeland	1
Allerød	2	Lejre	0
Assens	1	Lemvig	0
Ballerup	1	Lolland	1
Billund	1	Lyngby-Taarbæk	1
Bornholm	1	Læsø	0
Brøndby	2	Mariagerfjord	2
Brønderslev	2	Middelfart	1
Dragør	1	Morsø	2
Egedal	1	Norddjurs	0
Esbjerg	2	Nordfyn	1
Fanø	2	Nyborg	1
Favrskov	1	Næstved	0
Faxe	1	Odder	1
Fredensborg	2	Odense	2
Fredericia	2	Odsherred	2
Frederiksberg	2	Randers	2
Frederikshavn	2	Rebild	2
Frederikssund	2	Ringkøbing-Skjern	2
Furesø	2	Ringsted	1
Faaborg-Midtfyn	2	Roskilde	1
Gentofte	1	Rudersdal	2
Gladsaxe	1	Rødovre	2
Glostrup	2	Samsø	0
Greve	0	Silkeborg	2
Gribskov	1	Skanderborg	1
Guldborgsund	0	Skive	1
Haderslev	0	Slagelse	2
Halsnæs Kommune	1	Solrød	1
Hedensted	0	Sorø	1
Helsingør	1	Stevns	1
Herlev	0	Struer	1
Herning	1	Svendborg	1
Hillerød	1	Syddjurs	1
Hjørring	2	Sønderborg	1
Holbæk	1	Thisted	2
Holstebro	2	Tønder	0
Horsens	2	Tårnby	2
Hvidovre	1	Vallensbæk	1
Høje Taastrup	2	Varde	1
Hørsholm	1	Vejen	2
Ikast-Brande	1	Vejle	1
Ishøj	2	Vesthimmerlands	1
Jammerbugt	1	Viborg	2
Kalundborg	1	Vordingborg	0
Kerteminde	2	Ærø	1
Kolding	2	Aabenraa	1
København	2	Aalborg ¹⁴	2
Køge	1	Aarhus	2

¹⁴ Havde fritidspas og vejledning indtil medio 2024 og overvejer aktuelt fremadrettet model.

